

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Tuomiokapitulin istunto

Kokousaika	20.01.2021 klo 12:00	
Kokouspaikka	Tuomiokapituli	
Osallistujat	Teemu Laajasalo	piispa, puheenjohtaja asiat 1-15, poistui asian 15 käsittelyn jälkeen
	Marja Heltelä	tuomiorovasti, vpj., puheenjohtaja asiat 16-42
	Hanna Mithiku	maallikkojäsen, poissa asian 15 ja 39 käsittelyn ajan (HL 28 § 1 mom. 7 kohta)
	Hannu Pöntinen	pappisasessori, poissa asian 2, 10, 18, 19, 26 ja 27 käsittelyn ajan (HL 28 § 1 mom. 7 kohta)
Varajäsen	Hilkka Niemistö	pappisasessori, este
	Ritva Saario	lakimiesasessori
	Reijo Liimatainen	hiippakuntadekaani
Varajäsen	Jukka Nevala	pappisvarajäsen, poissa asian 14, 33 ja 42 käsittelyn ajan (HL 28 § 1 mom. 7 kohta)
Läsnäolo-oikeutetut	Viivi Ali-Löytty	hiippakuntavaltuuston pj., poissa asian 39 käsittelyn ajan (HL 28 § 1 mom. 7 kohta)
Sihteeri	Nina Rajamäki	vs. notaari, poissa asian 36 käsittelyn ajan (HL28 1 1mom. 7.kohta, jolloin sihteerinä Ritva Saario)

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 1 Kokoustiedot

Kokouksen avaus

Piispa Teemu Laajasalo avasi istunnon.

Hannu Pöntinen luki Apostolien tekojen luvusta 12:1-5.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös Kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjantarkastajien valinta

Esitys Pöytäkirjantarkastajaksi valitaan Reijo Liimatainen.

Päätös Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

Muist sanat

[--]

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 3 Pastori Kai Sadinmaan pysyminen kirkon tunnustuksessa

Diaarinumero DHEL/16/08.00.06/2021

Esittelijä piispa Teemu Laajasalo

Perustelut

Tausta

Tuomiokapitulin tietoon on tullut, että pastori Kai Sadinmaa on saarnannut kirkossa messussa ja opettanut seurakunnalle, että pappeus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä eikä erillistä papiksi vihkimistä tarvita. Sadinmaa on samassa saarnassaan myös kehottanut ihmisiä jakamaan ehtoollista toisilleen, viettämään maallikkoehtoollista ilman pappeja. Sadinmaa on myös kirjoittanut kaksi julkilausumaa, joista yhdessä hän vaatii kirkkoa luopumaan vanhurskauttamisopista ja toisessa kehottaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä ja työntekijöitä hylkäämään piispat hengellisinä paimenina ja siten irrottautumaan piispojen kaitsennasta.

Sadinmaa on esittänyt ja levittänyt edellä mainittuja vaatimuksiaan ja kehotuksiaan eri tavoin paitsi saarnassaan myös blogikirjoituksissa, eri radio-ohjelmissa ja sosiaalisessa mediassa.

Asian käsittely

Kai Sadinmaalle on mainittuja asioita koskien lähetetty lausuntopyynnöt 4.9.2020 ja 18.11.2020. Lausuntopyynnöissä Sadinmaalle on varattu mahdollisuus lausua mainittujen asioiden ohella myös häntä koskevasta kantelusta, jossa Sadinmaan on väitetty kommentoineen epäsovasti äskettäin menehtyneen kollegan elämäntyötä ja muistokirjoitusta ja samalla epäilty Sadinmaan pysymistä tunnustuksessa, koska hän on pitänyt keskeisintä luterilaista tunnustuskirjaa pelon ja vihan uskontona.

Sadinmaa on kirjoittanut lausuntopyyntöihin kolme vastinetta.

Pastori Kai Sadinmaan kirjoitukset ja kehotukset***Kai Sadinmaan kirjoitus: Kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista***

Kai Sadinmaa on 28.8.2020 julkaissut yhdessä kolmen muun kirjoittajan kanssa blogikirjoituksen, joka on otsikoitu "Kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista". Kirjoituksessa Sadinmaa näkee, että kirkon vanhurskauttamisoppi on käsitteenä vieras ihmisille ja jopa kaikkein oppineimmille teologeille. Sadinmaa kertoo, että harva ymmärtää opista enää mitään.

Kirjoituksessaan Sadinmaa avaa omaa käsitystään vanhurskauttamisopista. Hänen käsityksensä mukaan vanhurskauttamisoppi korostaa yksilöä. Yksilökeskeisyyden Sadinmaa näkee alkaneen Augustinuksesta. Yksilön syntyisyydestä on Sadinmaan mukaan tullut hiljalleen kirkon ydinasia.

Sadinmaa toteaa, että Lutherin käsitys vanhurskauttamisesta kavensi evankeliumin yhteiskunnallisen sanoman pelkäksi yksilön sisäisyydeksi.

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Hänen käsityksensä mukaan Lutherin vanhurskauttamisopissa ei ole mitään tekemistä Paavalin ajatusten tai Jeesuksen julistuksen kanssa.

Sadinmaan mukaan vanhurskauttamisoppi on materialismin ja ateismin, nykyisen ääri-individualistisen, yksilön itsekkyyttä korostavan kulttuurin äiti. Sadinmaa kirjoittaa, että vanhurskauttamisoppi on merkkipaalu siinä kehityksessä, joka vei Jumalalta tilan maailmasta, etäännytti hänet ihmisestä, luomakunnasta ja lopulta tappoi kokonaan.

Sadinmaa kirjoittaa, että luterilainen vanhurskauttamisoppi luo tunkkaisen ja sumentavan varjonsa rakkauden kaksoiskäskyn yli. Blogikirjoituksen lopuksi Sadinmaa toteaa, että kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista.

Tuomiokapituli on pyytänyt Kai Sadinmaalta vastausta siihen, sitoutuuko Sadinmaa vanhurskauttamisoppiin siten kuin se on tunnustuksessamme sanottu, ja kehottaako hän pappisvirassaan myös seurakuntalaisia siihen sitoutumaan.

Vastineessaan tuomiokapitulille Sadinmaa toteaa, että ei ole kehottanut luopumaan vanhurskauttamisopista. Kuuden sivun mittaisessa vastineessaan Sadinmaa kertoo, että ei ole kehottanut luopumaan vanhurskauttamisopista, vaan tulkitsemaan sitä uudelleen.

Sadinmaa kirjoittaa vastauksessaan, että hänen mukaansa dogmaatikkojen oppiin ei mahdu elämää. Sadinmaan mukaan tunnustus on dogmaatikoille epäjumala.

Sadinmaan mukaan ihmisiä ei voi vaatia uskomaan vanhurskauttamisoppiin, koska kaikkein oppineimmilla teologeillakin on hänen mukaansa vaikeuksia ymmärtää sitä. Tämän kohdan jälkeen Sadinmaan vastine on kopio hänen aiemmin julkaisemastaan blogikirjoituksestaan, jonka johdosta tuomiokapituli pyysi häneltä vastinetta. Erotuksena blogikirjoitukseen on vastineessa se, että kirjoituksen viimeisestä kappaleesta on lause "kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista" vaihdettu lauseeksi "tarvitaan paradigman muutos".

Kai Sadinmaan kommentointi koskien kuolleen pappiskollegan elämäntyötä ja muistokirjoitusta

Tuomiokapituliin on toimitettu Ilmari Karimiehen kantelu, jossa kerrotaan Kai Sadinmaan kommentoineen Facebookissa Suomen ev.lut.kirkon työntekijät ja toimijat -ryhmässä tehtyä julkaisua.

Julkaisu on koskenut kuolleen papin muistokirjoitusta. Sadinmaa on kommentoinut muistokirjoitusta esittämällä retorisen kysymyksen, voiko vainajan tekemää tunnustuskirjojen käännöstyötä pitää merkittävänä. Kommentissaan Sadinmaa on myös todennut Augsburgin tunnustuksen olevan pelon ja vihan uskontoa. Kantelussa tuomiokapitulia pyydetään tutkimaan, onko Kai Sadinmaa rikkonut virkavelvollisuuksiaan papilta vaadittavan käytöksen suhteen kyseenalaistaessaan juuri menehtyneen kollegan elämäntyön sekä pappislupaustaan tunnustuksesta pysymisessä kirjoittaessaan Augsburgin tunnustuksesta pelon ja vihan uskontoa.

Tuomiokapituli on varannut Kai Sadinmaalle mahdollisuuden antaa vastineen kantelun johdosta. Sadinmaa ei ole antanut vastinetta kanteluun.

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

20.01.2021

Kai Sadinmaan opetukset ja kirjoitukset koskien pappisvirasta luopumista ja maallikkoehtoollista

Kai Sadinmaa on 5.10.2020 saarnassaan messussa Viikin kirkossa todennut, että pappeus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä eikä erillistä papiksi vihkimistä tarvita. Edelleen Sadinmaa on myös kehottanut ihmisiä jakamaan ehtoollista toisilleen, viettämään maallikkoehtoollista ilman pappeja.

Sadinmaa on esittänyt samoja ajatuksiaan myös blogissa, radio-ohjelmassa ja sosiaalisessa mediassa.

Saarnassaan Sadinmaa viittaa toiseen kirjoitukseensa ja toteaa ymmärtävänsä hyvin, jos häneltä viedään pappisoikeudet, koska hän irtisanoutui piispoista. Piispoista irtautumisen Sadinmaa kertoo olevan rikkomista valtajärjestelmää, ei kirkkoa vastaan. Sadinmaan mukaan nykyisin kirkossa tärkeintä on ylläpitää ja säilyttää valtajärjestelmä, joka on piispuus.

Sadinmaa toteaa saarnassaan, että kirkon petos sinetöitiin 300-luvulla, kun Konstantinus teki kristinuskosta Rooman valtionuskonnon. Sadinmaan mukaan silloin syntyi valtaa kumartava kirkko. Hänen mukaansa kirkon oppi rakentui vallan välineeksi maallisen valtarakenteen sisällä ja sitä tukemaan.

Saarnassaan Sadinmaa toteaa, että nykyistä pappeutta ei voi perustella apostolisella suksessiolla.

Sadinmaan mukaan kirkkoinstituutio on langennut valtaan, tukenut tuhoisia ideologioita ja hegemonisia rakenteita.

Sadinmaa toteaa, että reformaatio on jäänyt hänen mielestään kesken. Sadinmaan mukaan pappeus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä. Hänen mukaansa erillistä papiksi vihkimistä ei tarvita.

Sadinmaa kehottaa seurakuntalaisia jakamaan ehtoollista toisilleen.

Tuomiokapituli on pyytänyt saarnan perusteella Kai Sadinmaalta vastausta siihen, sitoutuuko Sadinmaa pappislupauksen edellyttämällä tavalla kirkon tunnustuksen mukaiseen käsitykseen pappisvirasta ja sakramenteista, ja kehottaako hän pappisvirassaan myös seurakuntalaisia siihen sitoutumaan.

Kuusisivuisessa vastineessaan tuomiokapitulille Sadinmaa käsittelee kolme ja puoli sivua protestanttisen kirkon käsitettä. Sadinmaa muun muassa toteaa, että kirkkoa ja kaikkia uskon muotoja on pidettävä täysin merkityksettöminä. Hänen mukaansa kaikki on kyseenalaistettava, koko kristinuskon sisältö. Sadinmaan mukaan vain protestin rajalla voi kohdata Jumalan.

Sadinmaan mukaan todellinen protestantti ei ajattele seuraamuksia tai sitä, onko jokin oikein.

Neljännän sivun puolivälistä alkaen Sadinmaan vastine on lähes kopio hänen saarnastaan, jonka vuoksi häneltä on pyydetty lausuntopyyntö. Vastineessaan hän toistaa uudelleen, että pappeus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä. Hänen mukaansa erillistä papiksi vihkimistä ei tarvita.

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Kai Sadinmaan kehoitus irtisanoutua piispoista ja piispallisesta kaitsennasta

Kai Sadinmaa on kirjoittanut elokuussa 2020 julkilausuman, jossa hän kehottaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä ja työntekijöitä hylkäämään piispat hengellisinä paimenina. Hän on toistanut kehotuksensa radiossa ja sosiaalisessa mediassa sekä viitannut siihen saarnassaan.

Tuomiokapituli on 4.9.2020 lähettämässään lausuntopyynnössä pyytänyt Kai Sadinmaata vastaamaan, pitääkö hän voimassa päätöksensä irtisanoutua piispan kaitsennasta ja kehottaako hän edelleen kirkon jäseniä ja työntekijöitä hylkäämään piispat hengellisinä paimenina.

Vastineessaan Sadinmaa kirjoittaa omasta mielestään toimineensa Jumalan pyhän sanan valossa arvioituna pappislupauksen ja omantuntonsa mukaisesti kehottaessaan ohittamaan sellaisen opetuksen ja sellaiset paimenet, jotka estävät toimimasta Kristuksen opetuksen mukaisesti.

Sadinmaa esittää vastineessaan piispoille kaksi kysymystä. Hänen mukaansa piispat ohittavat kultaisen säännön ja tämän vuoksi halventavat Kristuksen jakamatonta rakkautta ja Jumalan pyhää sanaa. Vastineessaan Sadinmaa kysyy, aikovatko piispat jatkaa hänen määrittelemäänsä halventamista. Toisen kysymyksen mukaan Sadinmaan mielestä piispat toimivat vastoin piispanlupaustaan. Vastineessaan Sadinmaa ei vastaa hänelle tehtyihin kysymyksiin, mutta sen sijaan kysyy piispoilta, aikovatko he jatkaa hänen käsityksensä mukaista piispanlupauksen rikkomista.

Tuomiokapitulin arvio ja ratkaisu***Pastori Kai Sadinmaan vanhurskauttamisoppia, kuolleen kollegan elämäntyötä ja Augsburgin tunnustusta koskevat kirjoitukset***

Kai Sadinmaan kirjoitus "Kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista" on hyvin provokatiivisesti otsikoitu. Vanhurskauttamisoppi on käytännössä luterilaisen kirkon keskeisin oppi. Lutherin mukaan vanhurskauttamisopista ei voi yhtään väistyä tai antaa periksi, vaikka taivas, maa ja kaikki muu katoavainen sortuisi. Reformaattorin mukaan vanhurskauttamisoppiin perustuu koko oppimme ja elämämme.

Sadinmaa on kuitenkin vastineessaan ilmoittanut, että hän ei ole vaatinut kirkkoa luopumaan vanhurskauttamisopista ja näin ollen hän on peruuttanut väitteensä. Sadinmaan mukaan hän on toivonut paradigman muutosta. Tässä valossa tulkittuna hänen tekstinsä voidaan lukea vanhurskauttamisopin sisällön ja sanoituksen suhteen välisenä arviointina.

Papin on tärkeää opettaa niin, että opetuksellaan ei hämmennä seurakuntalaisia tai heidän käsitystään siitä, mikä on kirkon tunnustus. Vaikka otsikko voidaan nähdä tällaisena seurakuntalaisten hämmäntämisenä, teksti itsessään ja vastine lausuntopyyntöön avaavat Sadinmaan intentioksi halun selittää vanhurskauttamisopin sisällön ja sanoituksen suhdetta tämän päivän ihmiselle. Olennaista on, että Sadinmaa on erikseen perunut kirjoituksensa

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

otsikon väitteen ja todennut, että hän ei ole vaatinut kirkkoa luopumaan vanhurskauttamisopista.

Sadinmaan Facebook-kommenttikirjoitusta, joka koski hyvin vähän aikaa aiemmin äkillisesti kuolleen pappiskollegan elämäntyön julkista arvostelua, voidaan pitää tahdittomana ja surevia läheisiä loukkaavana käytöksenä. Vastaavasti luterilaisten päätunnustuksen Augsburgin tunnustuksen kutsumista pelon ja vihan uskonnoksi voi tulkita siten, että Sadinmaa käsittää oman kirkkonsa pelon ja vihan uskontona. Augsburgin tunnustuksen historiallisen ja ekumeenisen kontekstin sekä kirjoitustyyliin näkökulmasta tällaista luonnehdintaa voi pitää omituisena tai mahdollisesti vahinkona.

Kantelun kohteena oleva kirjoitus on yksittäinen lyhyt kommentti sosiaalisen median keskusteluryhmässä. Ryhmä on rajattu, tosin hyvin laaja, yli 5000 jäsentä käsittävä. Vaikka kommentin sisältöä voi pitää osin sopimattomana, sille ei voi antaa liian suurta painoarvoa.

Pastori Kai Sadinmaan kehotus kumota pappisvirka, kehotus viettää maallikkoehtoollista ja kehotus irrottautua piispojen kaitsesta

Kai Sadinmaa esittää erityisesti kolme kirkon virkaan liittyvää väitettä ja kehotusta, jotka ovat selkeässä ristiriidassa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksen kanssa:

1. Väite pappisvirasta vääränä sekä kehotus kumota pappisvirka,
2. Seurakuntalaisille osoitettu kehotus toimittaa ns. maallikkoehtoollista, siis viettää ehtoollisen sakramenttia ilman pappia,
3. Seurakuntalaisille ja papeille osoitettu kehotus sanoutua irti piispojen ohjauksesta.

Nämä kolme väitettä ja kehotusta muodostavat sisäisesti johdonmukaisen kokonaisuuden. Kun pappisvirka nähdään vääränä ja halutaan kumota (1), tämä opillinen vakaumus johtaa seurakuntalaisille suunnattuun kehotukseen viettää ehtoollista ilman pappia (2) ja lopulta myös seurakuntalaisille ja papeille suunnattuun kehotukseen kumota piispan virka ja irtisanoutua heidän kaitsestaan (3).

Teologian historiallisesti kirkon viran kumoamista koskevat vaatimukset eivät ole uusia, vaan toistelevat 1500-luvun uudestikastajaliikkeen eli radikaalireformaation korostuksia. Ne pyrittiin oikeuttamaan kehittämällä niin sanottu rappioteoria, jonka mukaan kirkko rappeutui ja turmeli Jeesuksen alkuperäisen evankeliumin konstantinolaisessa käänteessä 300-luvun alussa, kun kristityille myönnettiin uskonnonvapaus ja kristinusko sai virallisen aseman.

Luterilaiset tunnustuskirjat yhdistävät kastajaliikkeen niin sanottuihin "hurmaheikiin" (saks. Schwärmerei) ja torjuivat useita näiden opetuksia. Tämä koskee myös käsitystä papin ja piispan virasta.

Vaatus pappisviran ja -vihkimyksen kumoamisesta

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

20.01.2021

Kai Sadinmaa on luvannut papiksi vihkimisessä ”pysyä Jumalan puhtaassa sanassa ja siihen perustuvassa Suomen evankelisluterilaisen kirkon tunnustuksessa” (KJ 5:6 §). Jokainen papiksi vihittävä lupaa, että ”en julkisesti julista tai levitä enkä salaisesti edistä tai suosi sitä vastaan sotivia oppeja.” Kirkon tunnustus perustuu Raamattuun, kolmeen vanhan kirkon uskontunnustukseen sekä evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjoihin (KL 1:1 §). Raamattu on kirkon elämän ylin ohje ja ekumeenisten uskontunnustusten ja luterilaisten tunnustuskirjojen katsotaan olevan sen oikeita ja ohjeellisia selityksiä (KJ 1:1 §).

Augsburgin tunnustuksen, kirkkomme tärkeimmän tunnustuskirjan, mukaan kolmiyhteinen Jumala on asettanut kirkkoonsa pappisviran. Virka on siten Jumalan asettama (lat. *institutum est ministerium*, saks. *Gott hat das Predigtamt eingeschätzt*). Siksi se on kirkolle välttämätön ja yksi (vaan ei ainoa) todellisen kirkon tuntomerkki.

Keskiajan kirkosta poiketen luterilaiset tunnustuskirjat korostavat pappisviran palveluluonnetta: Jumala on asettanut sen seurakunnan palvelemiseksi. Siksi kirkon virasta käytetään termin *sacerdos* sijasta termiä *ministerium*, palvelija/palveluvirka. Pappisviran keskeiset tehtävät ovat evankeliumin julistaminen puhtaasti (lat. *pure*) ja Kristuksen asettamien sakramenttien hoitaminen oikein (lat. *recte*). Pappi ei siten voi puhua tai toimia kuinka tahansa, vaan hänen tulee julistaa Jumalan sanaa puhtaasti eli Kristuksen evankeliumin ja kirkon yhteisen uskonkäsityksen mukaisesti sekä toimittaa sakramentit ”oikein” eli kussakin paikalliskirkossa voimassa olevan kirkkolainsäädännön mukaisesti.

Augsburgin tunnustus liittyy evankeliumin julistuksen, sakramenttien jakamisen ja niitä palvelevan pappisviran ihmisen pelastumiseen: Jumala synnyttää ja lahjoittaa ihmiselle pelastavan uskon juuri sanan julistuksen, kasteen ja ehtoollisen sekä niitä palvelevan pappisviran kautta. Kasteeseen perustuva kaikkien kristittyjen yhteinen pappeus ja pappisvihkimykseen perustuva palveluviran pappeus eivät siten kumoa toisiaan, vaan kuuluvat yhteen ja tukevat toisiaan. Kysymys kirkon pappisvirasta ei ole sivuasia. Se kytketään suoraan ihmisen pelastukseen ja saa erityisen painavan merkityksen.

”Kirkollisesta virasta: Jotta saisimme tämän uskon, on asetettu evankeliumin opettamisen ja sakramenttien jakamisen virka. Sanaa ja sakramentteja välineinä käyttäen lahjoitetaan Pyhä Henki, joka niissä, jotka kuulevat evankeliumin, vaikuttaa uskon missä ja milloin Jumala hyväksi näkee.” (Augsburgin tunnustus, V artikla).

Jotta asiasta ei jäisi mitään epäselvää, Augsburgin tunnustus kieltää kirkon virkaan kutsumattomia henkilöitä toimittamasta sakramentteja. ”Kirkollisesta järjestyksestä seurakuntamme opettavat, ettei kirkossa kukaan saa julkisesti opettaa eikä hoitaa sakramentteja ilman asianmukaista kutsumista.” Augsburgin tunnustus, XIV artikla). Kyse on nimenomaan pappisvirasta, siihen kutumisesta ja vihkimisestä. Tämä käy ilmi esimerkiksi Philipp Melancthonin omasta selitysteoksesta Augsburgin tunnustukseen.

Luterilaiset tunnustuskirjat kyllä torjuvat paavin ylivaltaan liittyvät vaatimukset. Mutta ne torjuvat myös kastajaliikkeen esittämät vaatimukset pappisviran kumoamisesta.

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Reformaation tutkijat Günther Gassmann ja Scott Hendrix ovat kirjoittaneet niin kansainvälisesti kuin Suomessakin arvostetun aseman saaneen luterilaisten tunnustuskirjojen kommentaarin. Kirjaa voi pitää standardikommentaarina, jota käytetään sekä yliopiston perusopetuksessa että kirkon pastoraalikursseilla. Kirjoittajat toteavat: "Viran muita näkökohtia – kuten pappisviran olennaista asemaa kirkossa, piispanvirkaa, viran varsinaisen (pastoraalisen ja oikeudellisen vallan erottelua ja pappisvihkimyksen välttämättömyyttä – ei kumottu, vaan ne säilytettiin ja uudistettiin reformaation periaatteiden mukaisesti" (Johdatus luterilaiseen tunnustukseen, s. 152).

Pappisviran ja -vihkimyksen asema tulee ilmi myös kirkkomme myöhemmästä kehityksestä. Luterilaisesta tunnustuksesta johtuu, että Suomen evankelis-luterilainen kirkko on johdonmukaisesti säilyttänyt pappisviran aseman kirkkolainsäädännössä ja papiksi vihkimisen osana jumalanpalveluselämää. Kun 1980-luvulla keskusteltiin mahdollisuudesta avata pappisvirka naisille, keskustelun osapuolet olivat yksimielisiä siitä, että luterilaisen uskonkäsityksen mukaan pappisvirka on Jumalan asettama ja siten kirkolle välttämätön. Mikäli kirkon sisällä vaikuttava hengellinen liike on pyrkinyt kumoamaan pappisviran, tämä on johtanut väistämättä välirikoon kirkon kanssa. Näin kävi viimeksi esikoislestadiolaisen herätysliikkeen kanssa 2010-luvun puolivälissä.

Ekumeenisissa asiakirjoissa kirkko on puolustanut käsitystä pappisvirasta Jumalan asettamana ja siten kirkolle välttämättömänä. Ekumeenisissa oppikeskusteluissa kirkkomme on pitänyt yhteistä käsitystä pappisvirasta yhtenä ehtoollisyhteyden välttämättömänä ehtona. Ilman riittävää yksimielisyyttä pappisvirasta ja papiksi vihkimisestä välttämättömänä osana kirkon hengellistä elämää ehtoollisyhteyttä ei voi syntyä.

Suomessakin käytetyn luterilaisten tunnustuskirjojen kommentaarin mukaan pappisvirka on olemassa ainoastaan siksi, että kolmiyhteinen Jumala käyttää sitä välikappaleenaan pelastaessaan ihmiskuntaa. "Tätä tarkoitusta varten Jumala on asettanut ja määrännyt palveluviran, jonka välityksellä Pyhä Henki johtaa ihmiset vanhurskauttavaan uskoon. Viralla on siten jumalallinen oikeutus, eikä se ole pelkkä kirkon luoma käytännön järjestely, jossa kaikille yhteiset tehtävät annetaan muutamien yksilöiden tehtäväksi. Kirkko kutsuu ja vihki ihmisiä virkaan, jonka Jumala on asettanut. Virka kuuluu olennaisena ja välttämättömänä osana tunnustuskirjojen soteriologiseen keskuksen [...] Tunnustuskirjoissa vakuutetaan, että julkisen palveluviran hoitamisen kannalta vihkimys on välttämätön." (Gassmann & Hendrix: Johdatus luterilaiseen tunnustukseen, s. 158).

Kirkkolainsäädäntö heijastaa johdonmukaisesti edellä kuvattua käsitystä. Kirkkolain mukaan "pappisviralla tarkoitetaan tunnustuskirjojen mukaista evankeliumin julistamiseksi ja sakramenttien jakamiseksi asetettua kirkon virkaa, johon kutsutaan ja johon vihitään pappisvihkimyksessä" (KL 5:1a §). Pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymisestä päättävät piispa ja tuomiokapituli. Kirkkolainsäädännön mukaan pappi vastaa ehtoollisjumalanpalveluksen, kasteen, avioliittoon vihkimisen ja hautaan siunaamisen toimittamisesta sekä rippikoulun johtamisesta. Pappisviran kumoaminen merkitsisi luterilaisesta tunnustuksesta luopumista ja asettaisi vaakalaudalle kirkon hengellisen elämän.

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Edellä sanottu ei merkitse kasteeseen perustuvan yhteisen pappisuuden väheksymistä. Luterilaisen uskonkäsitykseen kuuluu sekä pappisviran että kaikkien kastettujen kristittyjen pappisuuden korostaminen. "Luterilaisen näkemyksen mukaan tarvitaan erityinen virka, jonka Jumala asettanut julkista sananjulistusta, sakramenttien jakamista ja synninpäästöä varten. Kasteessa saatu yleinen pappuus on kuitenkin aivan yhtä tärkeä. Se ilmentää kaikkien kristittyjen yhdenvertaisuutta Jumalan edessä sekä heidän apostolista velvollisuuttaan antaa sanojen ja elämän todistus evankeliumista omissa tilanteissaan. Erityinen ja yleinen pappuus kuuluvat yhteen, ja niiden pitäisi palvella toisiaan" (Gassmann & Hendrix: Johdatus luterilaiseen tunnustukseen, s. 218).

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Sadinmaan esittämät näkemykset pappisviran kumoamisesta ja papiksi vihkimisen tarpeettomuudesta ovat vastoin kirkon tunnustusta.

Kehotus toimittaa maallikoehtoollisia

Sadinmaa on paitsi vaatinut kumoamaan pappisviran ja -vihkimyksen, myös kehottanut toimittamaan ehtoollista ilman pappisvirkaa (ns. maallikoehtoollinen). Nämä näkemykset kuuluvat hänen kirjoituksissaan periaatteellisesti yhteen: "Kirkossa on puhuttu jo ties kuinka kauan maallikoiden aktivoimisesta, heille tilan antamisesta. Sitä ei tule koskaan tapahtumaan, niin kauan kuin meillä on virkakirkko, niin kauan kun piispoja ja meitä pappeja ei tulla suistamaan jalustoiltaan. Me emme tule koskaan antamaan maallikoille valtaa. Heidän pitää ottaa se. Heidän pitää vapauttaa kirkko siitä vankeudesta johon Rooman imperiumi sen kahlitsi 1700 vuotta sitten. Papit eivät tule sitä tekemään vaan ainoastaan maallikot. Hyvät ihmiset! Tehkää vallankumous! Kokoontukaa yhteen ja jakakaa ehtoollista kodeissanne. Älkää erotko kirkosta, vaan murtakaa pappisvalta."

Pappi lupaa pysyä kirkon tunnustuksessa. Kirkon tunnustuksen mukaan "kukaan ei saa julkisesti hoitaa sakramenteja ilman asianmukaista kutsumista" (Augsburgin tunnustus XIV artikla). Periaatteella halutaan muun muassa varjella ehtoollisen yhteysluonnetta. Ehtoollinen ei ole kenenkään ihmisen tai hengellisen liikkeen yksityisomaisuutta, vaan yhteysateria (*communio*), joka yhdistää ihmisen Kristukseen ja hänen kirkkoonsa. Ehtoollinen on myös Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen julkista ja yhteistä muistamista seurakunnassa.

Luterilaiset tunnustuskirjat asettavat messun eli yhteisen ehtoollisjumalalanpalveluksen kirkon hengellisen elämän keskuksiksi. "Messu on säilytetty meidän keskuudessamme ja sitä vietetään suurella kunnioituksella" (Augsburgin tunnustus XXIV). Ehtoollista vietetään jokaisena pyhäpäivänä nimenomaan yhteisenä jumalalanpalveluksena, jota pappi johtaa ja johon seurakunta osallistuu. Tämän sanotaan perustuvan "kirkon esikuvaan, Raamatun ja isien ohjeeseen."

Muun muassa näiden syiden takia luterilaisissa tunnustuskirjoissa kielletään sekä maallikoehtoollinen eli se, että seurakuntalaiset viettävät ehtoollista keskenään ilman pappia (Augsburgin tunnustus XIV) että yksityisehtoollinen eli se, että pappi viettää ehtoollista yksin ilman seurakuntaa vain omaksi

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

hartaukseen. ”Ehtoollisen viettäminen yksikseen on ihmisten päänäpistö, epävarma, tarpeeton, jopa kielletty (Schmalkaldenin opinkohdat (II, 8)).

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkojärjestyksessä säädetään, että Herran pyhää ehtoollista vietetään seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa (KJ 2:9 §). ”Ehtoollisen jakaa pappi” (KJ 2:12 §). Muutoinkin ehtoollisen viettoa säädellään muita toimituksia enemmän, jotta se säilyttää yhteydenluonteensa, eikä vääristy vallankäytön välineeksi. Ehtoollisen viettoa koskevien säädösten rikkominen on johtanut johdonmukaisesti kirkollisen yhteyden katkeamiseen. Näin kävi esimerkiksi esikoislestadiolaiselle herätysliikkeelle 2010-luvun puolivälissä sen jälkeen, kun liikkeen piirissä ryhdyttiin viettämään niin sanottuja maallikkoehtoollisia ilman kirkon virkaan vihittyä pappia. Useissa hiippakunnissa piispat antoivat seurakunnille ohjeita, joiden mukaan maallikkoehtoollisia ei tule sallia seurakunnan tiloissa eikä antaa kirkkotiloja käyttöön esikoislestadiolaisten kirkkopyhiä varten.

Helsingin piispa Irja Askola on vuonna 2016 muiden silloisten piispojen kanssa liittynyt vetoamukseen, jossa esikoislestadiolaisia on varoitettu yhteyden katkeamisesta, mikäli he eivät pidättäydy käytännöistä, jotka ovat ”yksiselitteisesti kirkon tunnustuksen” vastaisia. Näillä käytännöillä on viitattu pappisviran merkityksestä luopumiseen ja maallikkoehtoollisen viettoon. Vastaavasti samana vuonna 2016 Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli on samoista syistä asessori Anja Nurmisen esittelystä hylännyt Esikoislestadiolaiset ry:n paikallisosaston hakemuksen saada lupa pitää rippikouluja. Helsingin osalta päätös on tehty ennalta ehkäisevästi, Helsingissä ei ollut vietetty maallikkoehtoollista, mutta kehoitettu siihen ja siksi järjestön pitkään jatkuneet evankelis-luterilaisen kirkon rippikoulut lopetettiin siten, että lupaa rippikoulujen järjestämiseen ei tuomiokapitulista myönnetty.

Sadinmaan kehoitus viettää ehtoollista ilman pappia on kirkon tunnustuksen vastainen.

Kehotus sanoutua irti piispoista

Kehotus sanoutua irti piispoista on johdonmukainen seuraus vaatimuksesta kumota pappeus. Pastori Sadinmaa kehottaa useissa kohden sanoutumaan irti piispoista. Hän toteaa 23.8.2020 Ylen Horisontti-ohjelmassa lukemassaan vetoamuksessa: ”Kehotamme kaikkien hiippakuntien ja koko Suomen kirkon jäseniä ja työntekijöitä sanoutumaan irti piispojen Kristuksen jakamattoman rakkauden halventamisesta. Ehdotamme, että me, koko Suomen ev.-lut. kirkon seurakuntien jäsenet ja työntekijät lakkaamme pitämästä piispoja hengellisinä paimeninamme.”

Miia Krausen johtamassa Ylen radio-ohjelmassa 8.10.2020 hän toteaa, että piispan virka tulee kumota.

Viikin kirkossa pitämässään saarnassa ja sen pohjalta tekemässään sosiaalisen median päivityksessä hän katsoo, ettei piispojen johtamalla kirkolla ole mitään historiallista, asiallista tai hengellistä yhteyttä Jeesuksen evankeliumiin eikä alkukirkkoon. Kirkko on seurausta konstantinolaiseen käänteeseen liittyvästä ”petoksesta”. Koko nykyinen Suomen evankelis-luterilainen kirkko on rappeutunut täydelliseksi vastakohtaksi Jeesuksen alkuperäisestä seurakunnasta. Katkos on perustava ja täydellinen: ”Kirkko

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

autoritaarishierarkkisena uskomusjärjestelmänä on tuottanut kirkko-instituution, joka on kääntynyt alkuperäisen olemuksensa vastakohtaksi." Nykyinen kirkko on "roomalainen, antiikkinen rakennus", joka on tullut tiensä päähän. Sadinmaan mukaan piispan virka on saanut alkunsa tästä rappiollisesta kehityksestä ja myöhemmät piispan viran haltijat ovat myös siitä vastuussa.

Sadinmaan kehotuksen arviointia

Piispan virka tulee kreikan termistä *episkopos*. Uudessa testamentissa termiä käytetään viisi kertaa. Kerran *episkopos* viittaa Kristukseen (1. Piet. 2:25), muissa kohdissa se viittaa paikallisen kirkon johtajiin. Uusi testamentti siis tuntee monien muiden tehtävien ohella myös seurakunnan kaitsijan eli piispan viran. He esiintyivät apostolien rinnalla, palvelivat seurakuntia julistamalla evankeliumia ja osallistuivat kirkon lähetystehtävän toteuttamiseen. Lisäksi pastoraalikirjeet todistavat rukouksen ja käppenpällepanemisen kautta tapahtuvasta vihkimyksestä. Vihkimykseen yhdistettiin erityisen armolahjan (*charisma*) välittäminen (esim. 2. Tim. 1:6, 1. Tim. 4:14).

Luterilaisissa tunnustuskirjoissa suhde piispan virkaan määritellään erityisesti Augsburgin tunnustuksen viimeisessä eli XXVII artiklassa. Siinä arvostellaan piispoja maallisten ja hengellisten tehtävien sekoittamisesta. Arvostelu kohdistuu piispojen viranhoidon tapaan: luterilaisten mielestä monet piispat eivät keskity vain hengelliseen tehtävään, vaan ottavat itselleen myös maallisia eli yhteiskunnallisia tehtäviä, joita nykyisin hoitavat lähinnä oikeuslaitos, poliisi ja puolustusvoimat. Lisäksi arvostellaan sitä, että piispat ovat antaneet evankeliumiin kuulumattomia säädöksiä esimerkiksi ruokien erottelusta siinä tarkoituksessa, että niillä ansaittaisiin syntien anteeksiantamus ja pelastus.

Augsburgin tunnustus ei kuitenkaan vaadi kumoamaan piispan virkaa, vaan hoitamaan sitä evankeliumin mukaisesti. Augsburgin tunnustuksen mukaan itse virka on osa Jumalan asettamaa kirkon virkaa, jonka perusta on Kristuksen kutsussa ja apostolien virassa: "Meikäläisten mielipide on, että avainten valta eli piispojen valta merkitsee evankeliumin mukaisesti valtaa ja Jumalan käskyä saarnata evankeliumia, antaa anteeksi ja pidättää synnit sekä toimittaa sakramentit. Kristus näet lähettää apostolit käskien: Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin minäkin lähetän teidät."

Kirkon ulkonaisen järjestyksen, viran ja rakenteen tulee palvella kirkon lähetystehtävää ja ihmisten pelastusta. Viran painopiste ei ole arvojärjestyksissä tai persoonallisissa ominaisuuksissa, vaan Jumalan sanan julistuksessa ja Kristuksen asettamien sakramenttien hoitamisessa, siis seurakunnan palvelutehtävässä.

"Tunnustuskirjoissa suhtaudutaan avoimesti piispan viran jatkamiseen, mikäli piispat ymmärtävät virkansa evankeliumin palvelemiseksi. Piispan päätehtävät ovat samat kuin papinkin, mutta piispojen erityisen opetusviran vastuulla on puolustaa oikeaa oppia ja torjua sellaiset opit, jotka ovat evankeliumin vastaisia. Tunnustuskirjat vahvistavat luterilaisen reformaation valmiuden pitää kiinni viran perinteisestä rakenteesta ja siihen sisältyvästä, apostolisen seuraannon mukaisesta piispanvirasta. Apostolinen seuraanto ymmärretään tällöin piispaallisten konsekraatioiden ja vihkimysten

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

sukseksi.” (Gassmann & Hendrix: Johdatus luterilaiseen tunnustukseen, 159-160).”

Koska Saksassa katoliset piispat eivät suostuneet vihkimään evankelisia pappeja, suhde piispanvirkaan tuli vaikeaksi reformaation emämaassa. Sen sijaan reformaatioajalla perinteisestä piispanvirasta pidettiin kiinni esimerkiksi Ruotsi-Suomessa ja se on säilynyt olennaisena osana kirkon hengellistä elämää ja rakennetta nykypäivään saakka.

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymisestä päättävät piispa ja tuomiokapituli yhdessä (KL 5:1 §). Piispa vihki papit. Muu käytäntö ei ole kirkkolainsäädännön mukaan mahdollinen. Jokainen pappi kuuluu johonkin hiippakuntaan. Kuuluminen merkitsee suostumista asianomaisen piispan ja tuomiokapitulin kaitsentaan eli ohjaus- ja valvontavaltaan.

Piispa on pappien ja seurakuntien ylin kaitsija (KJ 18:1 §). Piispa ohjaa, tukee ja valvoo hiippakuntansa pappeja. Piispaa ja hänen toimintaansa voi kritisoida. Pappi ei kuitenkaan voi asettua kirkkolainsäädännössä määritellyn kaitsennan ulkopuolelle. Pyytäessään vihkimystä pappi lupaa pysyä kirkon tunnustuksessa ”ja noudattaa kirkon lakia ja järjestystä.” Siten pappi itse suostuu piispan ja tuomiokapitulin kaitsentaan eli ohjaus- ja valvontavaltaan.

Pappi, joka irtisanoutuu piispastaan ja kehottaa muita tekemään samoin, rikkoo omaa pappislupaustaan. Tällaisista tapauksista on useita esimerkkejä lähihistoriassa. 2000-luvun alussa Luther-säätiön, nykyisen Lähetyshiippakunnan toimintaan, liittyi useita Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa vihittyjä pappeja. Osa heistä irtisanoutui oman hiippakuntansa piispan kaitsennasta ja kehotti muita tekemään samoin. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piispat totesivat yhteisessä kannanotossaan 21.3.2013, että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappina oleminen ja lähetyshiippakunnan pappistehtävissä toimiminen ovat toisensa poissulkevia vaihtoehtoja: ”Papin toimiminen lähetyshiippakunnan tehtävissä on ilmeisessä ristiriidassa papilta odotettavan lojaalisuuden ja pappislupauksen kanssa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappi ei voi kuulua lähetyshiippakunnan papistoon”.

Vaikka Sadinmaa ei ole liittymässä toisen uskonnollisen yhteisön papistoon tai kaitsentaan, yhteistä Luther-säätiön papeille on kuitenkin irtisanoutuminen oman hiippakunnan ja piispan kaitsennasta. Näin toimineiden Luther-säätiöön kuuluneiden pappien toimia käsiteltiin muun muassa Turun, Tampereen ja Oulun hiippakunnan tuomiokapituleissa. Kaikissa hiippakunnissa papit määrättiin menettämään pappisvirkinsä.

Näin ollen piispan kaitsennasta irtisanoutuminen ja siihen kehottaminen merkitsee asiallisesti ottaen myös pappisviran olemuksesta ja velvollisuuksista irtisanoutumista.

Kristitty voi hyvin toimia sellaisessa uskonnollisessa yhteisössä tai kirkkokunnassa, joka ei vihi erityiseen pappisvirkaan, joka toteuttaa maallikkoehtoollisia ja joka ei tunnusta pappeja kaitsevaa piispanvirkaa. Evankelis-luterilaisen kirkkomme tunnustuksen suhteen mainitut ratkaisut ovat kuitenkin yhteensovittamattomia. Siksi pastori Kai Sadinmaan on syytä pohtia harkinta-aikana, haluaako hän perua kirkon tunnustuksen vastaisen

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

opetuksensa ja kieltää kehotuksensa ja osoittaa tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa. Muussa tapauksessa tuomiokapitulin on kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin nojalla määrättävä hänet menettämään pappisvirkinsa.

Päätöksen täytäntöönpano

Kirkkolain 6 luvun 65 §:n 3 momentin mukaan virantoimituksesta ja pappisviran toimittamisesta pidättämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön heti.

Esitys

Päätettäneen kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin nojalla pidättää pastori Kai Sadinmaa pappisvirasta kuuden kuukauden ajaksi. Jos Sadinmaa ei ole pappisvirasta pidättämisen kuluessa pyytänyt eroa pappisvirasta tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli määrää hänet menettämään pappisvirkinsa.

Päätettäneen kirkkolain 6 luvun 65 §:n 3 momentin nojalla panna päätös täytäntöön heti.

Tarkastettaneen pöytäkirja tältä osin istunnossa.

Päätös

Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

Toimenpiteet

Asianosaistiedoksianto: Kai Sadinmaa

Muutoksenhaku

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen tuomiokapitulille (KL 24:3 1 mom. 4 kohta). Valitusosoitus liitteenä.

4.9.2020

Pastori Kai Sadinmaa

Lausuntopyyntö

Tuomiokapitulin tietoon on tullut, että olette yhdessä kahden muun papin kanssa allekirjoittanut ja julkaissut julkisen kannanoton, jossa esitätte mm. seuraavaa:

”Kehotamme kaikkien hiippakuntien ja koko Suomen kirkon jäseniä ja työntekijöitä sanoutumaan irti piispojen Kristuksen jakamattoman rakkauden halventamisesta. Ehdotamme, että me, koko Suomen ev.-lut. kirkon seurakuntien jäsenet ja työntekijät lakkaamme pitämästä piispoja hengellisinä paimeninamme, kunnes he tekevät parannuksen.”

Kannanottonne on ollut laajasti esillä sekä perinteissä että sosiaalisessa mediassa. Esimerkiksi Kotimaa24 on julkaissut sitä koskevan laajan uutisen ”Kolme pappia kehottaa vetoomuksessaan hylkäämään piispat hengellisinä paimenina” (Kotimaa24, 24.8.2020). Asia on uutisoitu myös mm. Lapin Kansa -lehdessä (LK, 29.8.2020).

Papiksi vihittävä antaa virkaan vihittäessä seuraava kirkkojärjestyksen 5 luvun 6 §:n mukaisen lupaus:

”Minä N.N. lupaan kaikkietävän Jumalan edessä, että toimittaessani pappisvirkaa, jonka olen valmis ottamaan vastaan, tahdon pysyä Jumalan pyhässä sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa. En julkisesti julista tai levitä enkä salaisesti edistä tai suosi sitä vastaan sotivia oppeja. Tahdon myös oikein julistaa Jumalan sanaa ja jakaa pyhiä sakramenteja Kristuksen asetuksen mukaan. Tahdon noudattaa kirkon lakia ja järjestystä sekä palvella alttiisti seurakuntaa ja sanankuulijoita. Kaikkea tätä tahdon noudattaa niin, että voin vastata siitä Jumalan ja ihmisten edessä. Tähän Jumala minua auttakoon.”

Pappi sitoutuu pappislupauksessaan noudattamaan kirkon lakia ja järjestystä. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon järjestyksen peruselementteihin kuuluu se, että kirkko on piispallisesti johdettu, ja että piispa on pappien ja seurakuntien kaitsija eli hengellinen paimen. Piispan virasta ja sen tehtävistä on säädetty kirkkolain 18 luvun 1 §:ssä ja yksityiskohtaisemmin kirkkojärjestyksen 18 luvun 1 §:ssä.

Kirkkolain 3 luvun 5 §:n mukaan:

”Papille, joka toimii vastoin pappisviran velvollisuuksia ja pappislupausta tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy papille sopimattomalla tavalla, tuomiokapituli voi asian laadun mukaan antaa kirjallisen varoituksen tai pidättää hänet pappisvirasta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos papin sopimaton käyttäytyminen, laiminlyönnit pappisvirassa tai käyttäytyminen muutoin osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina, tuomiokapituli voi määrätä hänet menettämään pappisvirkansa.”

Edellä viitattu julkinen kannanottonne voidaan tulkita siten, että olette irtisanoutunut piispan kaitsennasta ja hylännyt piispan hengellisenä paimenena sekä kehottanut kirkon muita työntekijöitä ja jäseniä toimimaan samoin.

Tässä kuulemispyynnössä ei ole kysymys kirkossa käynnissä olevasta avioliittoa koskevasta keskustelusta. Papilla on sananvapautensa puitteissa oikeus esittää siitä mielipiteitä ja pyrkiä vaikuttamaan kirkon kannan muotoutumiseen. Tässä kuulemisessa on kysymys ainoastaan siitä, oletteko toiminut pappislupauksenne mukaisesti ja papille sopivalla tavalla irtisanoutuessanne piispan kaitsennasta ja/tai kehottaneet muita hylkäämään piispat hengellisinä paimenina.

Edellä sanotun johdosta tuomiokapituli pyytää teitä vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Pidättekö voimassa julkisesti esittämänne irtisanoutumisenne piispan kaitsennasta?
- 2) Ehdotatteko/kehotatteko edelleen muita kirkon työntekijöitä ja kirkon jäseniä hylkäämään piispat hengellisinä paimenina?

Tuomiokapituli pyytää vastaustanne edellä oleviin kysymyksiin **kirjallisesti 25.9.2020 mennessä**. Voitte toimittaa vastauksenne sähköisesti osoitteeseen helsinki.tuomiokapituli@evl.fi tai postitse osoitteeseen Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli, Bulevardi 16 B, 00120 Helsinki. Mahdollinen vastaamatta jättäminen ei estä asian käsittelyä ja ratkaisemista.

Ritva Saario
Lakimiesasessori

Vastaus lausuntopyyntöön

Oulun ja Helsingin tuomiokapitulit ovat pyytäneet meiltä lausuntoa, joka koskee Horisontti-ohjelmassa 23.8.2020 luettua vetoomusta tasa-arvoisen avioliiton vastustamisen kitkemisestä kirkossa. Lausuntopyynnössä kuitenkin irrotetaan asia yhteydestään:

”Tässä lausuntopyynnössä ei ole kysymys kirkossa käynnissä olevasta avioliittoa koskevasta keskustelusta. Papilla on sananvapautensa puitteissa oikeus esittää siitä mielipiteitä ja pyrkiä vaikuttamaan kirkon kannan muotoutumiseen. Kysymys on ainoastaan siitä, oletteko toiminnut pappislupauksenne mukaisesti ja papille sopivalla tavalla irtisanoutuessanne piispan kaitsennasta ja/tai kehottaneet muita hylkäämään piispat hengellisinä paimenina.”

Irrottaessanne asian kehuksestään pyritte luomaan vaikutelmaa, että tässä ei olisikaan kysymys kirkossa käynnissä olevasta avioliittoa koskevasta keskustelusta, vaan ainoastaan siitä, olemmeko toimineet pappislupauksemme mukaisesti ja papille sopivalla tavalla irtisanoutuessamme piispan kaitsennasta sekä ehdottaessamme, että muutkin lakkaisivat pitämästä piispoja hengellisinä paimeninaan, kunnes nämä tekevät parannuksen ja pyytävät anteeksi tasa-arvoisen avioliiton hyväksymisen jarruttamista.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkojärjestyksen 1 luvun 1 §:ssä todetaan:

”Kirkko pitää korkeimpana ohjeenaan sitä tunnustuskirjojen periaatetta, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan mukaan.”

Jumalan pyhän sanan valossa arvioituna olemme nimenomaan toimineet pappislupauksen ja omantuntonne mukaisesti kehottaessamme ohittamaan sellaisen opetuksen ja sellaiset paimenet, jotka estävät toimimasta Kristuksen opetuksen mukaisesti. On hyvin harhaanjohtavaa erottaa kysymykset pappislupauksesta ja tasa-arvon puolustamisesta kirkossa. Esittämällä tämän hallinnollisena seikkana te yritätte pimittää sitä tosiasiaa, että toimimme nimenomaan Kristuksen rakkauden edistämiseksi ja tuomiseksi kaikkien ulottuville. Te teette Jumalan valtakunnan kysymyksestä hallinnollisen kysymyksen. Tätä te vielä vahvistatte luettelemalla lausuntopyynnössänne erilaisia sanktiotoimenpiteitä, joita teillä on käytettävissänne, mikäli emme lakkaa olemasta huutavan ääniä korvessa.

Edellä esiin tuodun ja Jumalan pyhän sanan velvoittamina me esitämme piispoille kaksi vastakysymystä:

1. Koska kirkkojärjestyksen ensimmäisen luvun ensimmäisen pykälän mukaan kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan mukaan, kysymme, aiotteko jatkaa Kristuksen jakamattoman rakkauden ja Jumalan pyhän sanan halventamista muun muassa ohittamalla kultaisen säännön;
2. Kirkkojärjestyksen kahdeksannentoista luvun kolmannen pykälän mukaan piispa lupaa seuraavaa:

”Tahdon myös edistää maan rauhaa sekä kuuliaisuutta laillista esivaltaa kohtaan, noudattaa kaikessa kirkon lakia ja järjestystä ja vakavasti kehottaa ja velvoittaa hiippakunnan pappeja samoin tekemään.”

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös sallia kirkolle autonomia avioliittoon vihkimisessä ei poista kirkon velvoitetta toimia perustuslain mukaisesti ja kansalaisten yhdenvertaisuuden takaamiseksi. Kirkko, joka sulkee homoseksuaalit kirkollisen avioliittoinstituution ulkopuolelle, rikkoo tätä velvoitetta.

Aiotteko toimia vastoin piispanlupaustanne ja olla edistämättä kuuliaisuutta lailliselle esivallalle ja perustuslaille kieltämällä saman sukupuolisten avioliittoon vihkimisen ja estämällä myös pappejanne toteuttamasta näiltä osin Suomen lakia?

Kun aikoinaan tietyt miesoletetut papit kieltäytyivät pitämästä Helsingin piispa Irja Askolaa hengellisenä paimenenaan hänen sukupuolensa takia, muut piispat eivät nähneet tätä ongelmana, ja kyseiset papit saivat tuulettaa näkemyksiään aivan rauhassa. Ilmeisesti piispat tällöin pitivät asiaa vakaumuksellisena kysymyksenä. Nyt, kun tavoitteenamme on ollut tasa-arvoa jarruttavan käytännön vastustaminen kirkossa, asia nähdäänkin hallinnollisena. Kun olet miespappi, joka vastustaa naisia, olet vakaumuksellinen. Kun taas puolustat tasa-arvoa ja uskovien yhdenvertaisuutta kirkossa, olet niskoittelija.

Jatkotoimenpiteenä kiistan ratkaisemiseksi ehdotamme, että piispan virka muutetaan puhtaasti seremoniaalliseksi ja liturgiseksi viraksi vailla minkäänlaista normatiivista tai autoritaarista sisältöä tahikka asemaa.

Helsingissä 24.9.2020

Kai Sadinmaa
Arpad Kovacs

18.11.2020

Pastori Kai Sadinmaa

Lausuntopyyntö

Tuomiokapituli varaa teille tilaisuuden antaa lausuntonne ja vastineenne alla mainituista asioista.

1) Olette julkisuudessa katsonut, että pappuus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä eikä erityistä papiksi vihkimistä tarvita. Olette myös pyytäneet seurakuntalaisia jakamaan ehtoollista kodeissaan.

Tuomiokapituli pyytää vastaustanne siihen, sitoudutteko pappislupauksen edellyttämällä tavalla kirkon tunnustuksen mukaiseen käsitykseen pappisvirasta ja sakramenteista, ja kehotatteko pappisvirassanne myös seurakuntalaisia siihen sitoutumaan.

2) Olette blogikirjoituksessanne katsonut, että kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista.

Tuomiokapituli pyytää vastaustanne siihen, sitoudutteko vanhurskauttamisoppiin siten kuin se on tunnustuksessamme sanottu, ja kehotatteko pappisvirassanne myös seurakuntalaisia siihen sitoutumaan.

3) Lausuntopyynnön liitteenä on Ilmari Karimiehen kantelu.

Tuomiokapituli varaa teille mahdollisuuden antaa vastineenne kantelun johdosta.

Olette aikaisemmin toimittanut tuomiokapituliin 24.9.2020 päivätyn lausuntonne, joka koski kehotusta irtisanoutua piispojen kaitsesta. Teille on niin ikään aikaisemmin lähetetty 12.9.2018 päivätty lausuntopyyntö liitteenä olevan Jukka Kivimäen kantelun johdosta, johon ette ole antanut vastinetta.

Tuomiokapituli käsittelee edellä mainitut asiat samalla kertaa. Tuomiokapituli voi asiaa käsitellessään harkita kirkkolain 5 luvun 3 §:n mukaisia seuraamuksia. Säännöksen mukaan

"Papille, joka ei ole pysynyt kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli voi antaa kirjallisen varoituksen tai pidättää hänet pappisvirasta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos pappi ei ole pappisvirasta pidättämisen kuluessa pyytänyt eroa pappisvirasta tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli määrää hänet menettämään pappisvirkansa.

Papille, joka toimii vastoin pappisviran velvollisuuksia ja pappislupausta tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy papille sopimattomalla tavalla, tuomiokapituli voi asian laadun mukaan antaa kirjallisen varoituksen tai pidättää hänet pappisvirasta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos papin sopimaton käyttäytyminen, laiminlyönnit pappisvirassa tai käyttäytyminen muutoin osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina, tuomiokapituli voi määrätä hänet menettämään pappisvirkansa."

Lausunto tulee toimittaa tuomiokapituliin **kirjallisesti 2.12.2020 mennessä**. Voitte toimittaa lausuntonne sähköisesti osoitteeseen helsinki.tuomiokapituli@evl.fi tai postitse osoitteeseen Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli, Bulevardi 16 B, 00120 Helsinki. Voitte tarvittaessa pyytää lisää aikaa lausunnon antamiselle. Vastaamatta jättäminen ei estä asian käsittelyä ja ratkaisemista.

Ritva Saario
Lakimiesasessori

1.Vastaukseni Helsingin tuomiokapitulin lausuntopyyntöön pappeudesta

Kirkko on kadottanut voiman ja hengen, koska se luulee omistavansa totuuden puhdasta oppia ja evankeliumia julistaessaan. Kirkko luulee omistavansa totuuden kuin tavarana, omaan olemukseensa liittyvänä ja sanassaan ja sakramenteissaan ilmenevänä. Totuuden omistava kirkko ei ole kirkko. Kirkon voima ja henki löytyvät vain rajatilanteesta, jossa ollaan ilman mitään varmistuksia, tukirakennelmia. Siinä ollaan ilman pelastusta, armoa, vanhurskautta, totuutta ja Jumalaa.

Teologi Paul Tillichin mukaan kirkko on kadottanut protestanttisen identiteettinsä, koska se ei enää julista rajatilannetta, jossa jokainen uskonnollinen ja maallinen alue joutuu kyseenalaiseksi. Kristilliset käsitteet ovat tyhjentyneet merkityksistään ihmisten mielissä. Siksi kirkko ei voi suoraan julistaa Jumalaa ja Jeesusta ja vaatia ihmisiä ensin uskomaan niihin, vaan pitää julistaa rajatilannetta, jossa kyseenalaistetaan kaikki hegemonisiin asemiin asettautuneet totuudet, opit ja käytännöt, niin uskonnolliset kuin maalliset. Kirkon ei tule taistella menetetyt asemansa takaisin saavuttamiseksi ja jäsenkadon pysäyttämiseksi vaan haastaa kaikki se, joka vaatii itselleen hegemonista asemaa; uskonnolliset, yhteiskunnalliset, poliittiset ja kulttuuriset tavat ja käytännöt.

Jos luterilainen kirkko ja kristitty haluaa olla protestanttinen, on protestoitava, esitettävä jatkuva ja loppumaton vastalause. Tarkoituksena on pitää asiat elossa, säilyttää niiden elävä ydin, ominaislaatu. Protesti kohdistuu kaikkeen siihen, mitä pidetään jumalallisena, annettuna, ehdottomana, muuttumattomana: oppiin, dogmeihin, käytäntöihin, tapoihin, ideologioihin, järjestelmään, Raamattuun. Mikään ei saa olla protestantille niin pyhää, ettei sitä vastaan voisi protestoida. Asioiden pyhyys on juuri se, minkä pitää herättää protestantti varuillaan oloon, sillä pyhyiden ytimessä asuu itse kuolema. Todellinen kirkko ei ole hallintaan pyrkivä instituutio vaan se on jatkuvaa avautumista kohti ihmistä. Tämä voi tapahtua vain oppien, käytäntöjen ja "pyhän" perinteen murtumisessa. On kyseenalaistettava kaikki: mystiikka, maagiset sakramentit, dogmit, pappeus, kirkon auktoriteetti. Varmistelun sijaan kirkon pitää mennä heikoille jälle, uskaltautua kuilun päälle, tulla köyhäksi.

Mitään varmistuskeinoja ei tule tarjota, ei pakopaikkoja. Turvaa ei tule tarjota oikeasta opista, hurskaudesta, kunnan kansalaisuudesta. Ihminen ei voi

tukeutua mihinkään uskonnolliseen. Kirkkoa ja kaikkia uskon muotoja on pidettävä täysin merkityksettömänä. Meidän tulee protestanteina olla suvereenia kaikkiin uskonnollisiin ja inhimillisiin mahdollisuuksiin nähden, sillä mikään ei lopulta riitä turvaksi ihmisen pohjimmaista uhanalaisuutta vastaan. Emme voi emmekä saa vesittää rajatilanteen ehdottomuutta millään opilla tai totuuden omistamisella tai täytetyillä vaatimuksilla. On torjuttava halpana armona, rihkamana kaikki vakuutukset ja turvaverkot. Mitään kainalosauvoja ei siis voi olla. Kaikki on kyseenalaistettava, koko kristinuskon sisältö.

Kirkon tehtävä on paljastaa allamme ammottava kuilu, olemisen ja ei-olemisen rajatilanne, kadotus, kuoleman ja kauhun syöverit. Sillä vain ja ainoastaan siinä rajatilanteessa voimme kohdata armon, rakkauden ja Jumalan. Vain siinä rajalla, Jumalan varassa, voimme löytää todellisen itsemme. Vain siinä ehdottomassa, tuomitsevassa, ei-sanassa voin kuulla ehdottoman, itseeni kohdistuvan hyväksyvän kyllä-sanan.

Protestanttisella kirkolla ei ole olemassa mitään apostolista suksessiota, pappeuden jatkumoa alkukirkon apostoleilta tähän päivään vaan ainoastaan inhimillisen rajatilanteen periytyminen ihmisestä ihmiseen, polvesta polveen. Luterilainen kirkko ei voi jäljitellä pappeuden ja sakramenttien ympärille rakentunutta katolista kirkkoa. Sen on valittava vahvistaako se katolista sakramentalismia ja sulautuuko se lopullisesti katoliseen kirkkoon vai lähteekö aidosti kulkemaan protestanttisuuteen ja antautuu radikaalissa rajatilassa elämiseen ja sen julistamiseen.

Nykyihminen on epätoivoinen, hukassa ja kadottanut elämän merkityksen. Tillichin mukaan hän on avoin protestanttiselle kristillisyydelle, koska nuo kokemukset juuri ovat protestanttisuuden rajatilanteen sanomaa. Meidän ei tule julistaa evankeliumia viisisataa vuotta vanhoilla käsitteillä. On löydettävä uusia sanoja, uusia tapoja, sanoittaa protestanttisuuden peruskokemus. Vanhat, raamatulliset sanat voivat saada valoa näistä kokemuksista käsin, kun ne ensin koetaan eikä turhenneta virkamieskirkon tarjoamalla vesitetyllä halvalla armolla ja kuolleilla opeilla.

Protesti, lopullisen muodon ja kiveen hakatun totuuden loputon haastaminen on ainoa mahdollisuutemme. Vain protesti voi olla luova, hengen ja elämän tila. Vain siinä protestin rajalla voin kohdata Jumalan, kun olen ei-missään ja ei-kenenkään-maalla. Siinä on voimamme, hengen palo, vaikka mihinkään lopulliseen emme koskaan yletä.

Totuus löytyy vain rajalla, protestanttisen protestin ja taiteen rajapinnoissa. Todelliselle protestantille ja Kristuksen seuraajalle ei suoda turvapaikkoja, ei pensaita mihin työntäisi pään. Hänelle ei sakramentit tai pappeus suo helpotusta, eivät dogmit tuo varmuutta. Mystiikasta ei saa mielenrauhaa, eikä uskonto tarjoa lohdutusta. Protestantti on koirien ajama kettu, ansaan ahdistettu susi, pakolainen ei-kenenkään-maalla. Hän on maailmassa kuin Jumalaa ei olisikaan. Hän samaan aikaan uskoo ja epäuskoo, kieltää Jumalan ja tunnustaa hänet. Hän potkii itseään jalkoihin, kamppaa itsensä maaliviivalla juuri kun on voittamassa. Hän on aina avannossa hengen hädässä kampeamassa itseään kuivalle maalle. Hän sanoo ei, kun pitäisi sanoa kyllä, kyllä kun pitäisi sanoa ei.

Todellinen protestantti tekee itsensä tyhjäksi, tarpeettomaksi. Hän tekee itsestään narrin, epäilee kaikkea, varsinkin itseään. Hän on ensimmäisenä hyppäämässä kuiluun, menossa etulinjaan, antamassa itsensä alttiiksi. Hän ei ajattele seuraamuksia, onko jokin oikein, tykkääkö kirkkoväki, katsojat, piispa tai hallitus, vaan kuuntelee sydäntään vapaasti ja rohkeasti. Hän ei kumarrakaan dogmeja, uskontunnustuksia, paavia, pääministeriä, poliisia, kirkkohallitusta, kirkolliskokousta tai eduskuntaa. Hän vain ja ainoastaan rakastaa vapautta ja Nasaretin Jeesusta, lihaksi tullutta jumalallista protestia. Hän ei kykene omistamaan mitään valmista muotoa, vaan esittää jatkuvan ja lopullisen protestin kaikelle, kaikkialla ja kaikkina aikoina. Hän esittää vastalauseen, on vastarinnassa, kapinoi, on vastarannan kiiski. Hän omistaa ylpeyttä tuntien itselleen katolisen vastauskonpuhdistaja Joseph de Maistren (1753–1821) määrittelyn protestantin olemuksesta:

”Tuo koko Euroopan suuri vihollinen, joka olisi kaikin lain sallimin keinoin nujerrettava, turmiollinen mätäpaise, joka käy yksinvaltiuden kimppuun ja väsymättä murentaa sen perustuksia, tuo pöyhkeyden jälkeläinen ja anarkian isä, kaiken henkisen velttouden lietsoja.”
(“Réflexions sur le Protestantisme”)

Jokaisen luterilaisen ja protestantin pitäisi ottaa Maistren halventavaksi tarkoitettut sanat ylistyksensä. Ne olisi laitettava kullattuihin kehyksiin jokaiseen protestanttiseen kirkkoon kaikkialla maailmassa ja Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa Mannerheimin päiväkäsken tilalle.

Jos haluamme pelastaa kirkon, maallikoiden on noustava esiin. Muutos lähtee aina alhaalta, ruohonjuuritasolta. Nykymuotoinen, työntekijäkeskeinen kirkko

tulee päätökseen ennemmin tai myöhemmin. Siksi olen rohkaissut seurakuntalaisia ottamaan suurempaa vastuuta kirkollisessa elämässä. Tehtäväni pappina on varustaa heitä, antaa heille tilaa, kutsua vuorovaikutukseen, ottaa roolia yleisen pappeuden perusteella.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkojärjestyksen 1 luvun 1 §:ssä todetaan:

"Kirkko pitää korkeimpana ohjeenaan sitä tunnustuskirjojen periaatetta, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan mukaan."

Jumalan sanan valossa arvioituna olen nimenomaan toiminut pappislupauksen ja omantuntoni mukaisesti. Irlannin kirkon piispa ja systemaattisen teologian professori Richard Hansonin (1916-1988) mielestä nykyistä apostoliseen suksessioon perustuvaa pappeutta ei voida perustella Uudella testamentilla. Jeesus muodosti yhteisön, josta muodostui alkukirkko, mutta hän ei perustanut pappeutta vaan kutsui ihmisiä seuraamaan häntä. Kahtatoista lähintä seuraajaansa hän kutsui apostoleiksi, jotka kristinuskon alkuajoina muodostivat kirkon. Apostoli tarkoittaa lähetettyä. Kun Jeesus välitti seuraajilleen auktoriteettinsa, hän ei antanut niitä papeille vaan koko kirkolle.

Yksikään apostoleista ei nimittänyt seuraajiaan, ei känttenpäällepanemisen kautta tai muutenkaan. Nykyinen papin virka ei siis perustu Jeesukseen eikä apostoleihin. Papin virkaa ei voi perustella apostolisella suksessiolla eli seuraannolla, joka palautuisi aina opetuslapsiin ja Jeesukseen saakka. Ketju menee poikki heti alussa, tai itse asiassa sitä ei ole koskaan ollutkaan.

Kaksitoista opetuslasta olivat alkuperäisiä todistajia. Alkuperäisyydessä ei voi olla seuraajia. Heidän todistajuuttaan ei voinut välittää eteenpäin. He olivat eläneet yhdessä Jeesuksen kanssa, nähneet hänet, puhuneet hänen kanssaan, kuunnelleet häntä. Tätä ei voi toistaa. He olivat ensimmäisiä evankeliumin istuttajia ja sen levittämisen alkuunpanijoita. Heidän jälkeensä tulevat saattoivat vain jatkaa sitä kylvämistä, jonka apostolit aloittivat.

Apostolit eivät siis olleet piispoja tai pappeja tai muutakaan kirkon virkakuntaa. Nykyisen pappeuden sijoittaminen alkukirkkoon on anakronismi eli se on sijoitettu väärään aikakauteen. Pappeuden ja piispuuden perustelu ja pönkittäminen apostolisella jatkumolla alkoi toisella vuosisadalla, **vahvistuen**

merkittävästi 300-luvulla keisari Konstantinuksen aikana, kun kirkosta tuli Rooman valtionuskonto ja jatkuen näihin päiviin asti, kun piispat kättenpäällepanemisen kautta vihkivät pappeja, väittäen edelleen virheellisesti pappeuden periytyvän suoraan Jeesukselta ja alkuperäisiltä apostoleilta.

Sen sijaan ajatus kaikkien kristittyjen yleisestä pappeudesta erillisen pappeuden sijaan voidaan johtaa Jeesuksesta ja apostoleista. Muodostuvan kirkon itseymmärrykseen kuului, että kristityt kokivat olevansa valittuja ihmisiä, Jumalan pelastuksen julistajia. Sen vuoksi he olivat pyhitettyjä, erotettuja, pyhäksi papistoksi, pyhään tehtävään. Auktoriteetti annettiin orgaaniselle yhteisölle, ei erityiselle pappissäädylle, jossa auktoriteetti asuisi olemuksellisesti. Erityinen pappeus tulee ajatella vain siten, että pappi on yhteisönsä valitsema, jonka auktoriteetti on Jeesuksen yhteisölle antamassa auktoriteetissa. Papin virka ei ole kulkenut omaa itsenäistä linjaansa Kristuksesta ja apostoleista tähän päivään saakka, sillä Jeesus ei tehnyt eroa papiston ja maallikon välille.

Kirkon autoritaarishierarkkisen valtajärjestelmän purkaminen on tärkeää myös sen vuoksi, että instituution rakenteet ja muoto määrittävät uskon sisältöä. Ne luovat mallia miten uskotaan. Muoto on metafora, kielikuva, joka ohjaa meitä uskossamme. Kirkollinen valtajärjestelmä ylläpitää autoritaarista ja hierarkkista uskoa, luo ja ylläpitää arvojärjestyksiä, eriarvoistavia rajoja, mahdollistaa asioiden, ihmisten, ilmiöiden lokeroimisen. Hierarkkinen kirkko siunaa kaikki muutkin tuhoisat yhteiskunnalliset hierarkiat. Ne pitää riisua, kuten teki Mestarimme, kun hän mursi yhteiskunnan sortavia ja eriarvoistavia rakenteita, kun hän pelasti syntisiä eli yhteisöstä ulossuljettuja, antoi heille täyden ihmisarvon ja sulki heidät takaisin yhteisön jäseniksi. Kirkko isona instituutiona voisi antaa mallia muille miten yhteisöjä rakennetaan ei-hierarkkisesti.

Kirkko autoritaarishierarkkisena uskomusjärjestelmänä on tuottanut kirkko-instituution, joka on kääntynyt alkuperäisen olemuksensa vastakohtaksi. Se on langennut valtaan, tukenut tuhoisia ideologioita ja hegemonisia valtarakenteita. Se on alistanut kristinuskon vallan ja voiman käsikassaraksi, hegemoniaan ja miehisen ylivallan välineeksi. Kristinuskolla, on perusteltu kolonialismia, imperialismia, orjuutta, luonnon ja eläinten riistoa. Teologi Dorothee Söllen mukaan autoritaarisen uskonnon kuva Jumalasta hallitsijana oli natsismin ja holokaustin mahdollistavan tottelevaisuuden ja alistumisen takana. Saksalaisten kristittyjen oli helppo

liittyä Hitlerin kansallissosialistiseen kirkkoon, siihen kuuluvien Jumalan hallintavalta- ja herruuskäsitteiden vuoksi.

Jos haluamme kristinuskon toimivan maailman pelastamiseksi, meidän on luotava ajatusmalleja ja kuvia Jumalasta ja maailmasta sekä kirkollisista rakenteista, jotka ylläpitävät tunnetta vastavuoroisuudesta ja keskinäisestä riippuvuudesta. Todellisuus on yksi ja jakamaton. Mikään ei ole olemassa yksin itsessään, vaan me olemme keskinäisesti riippuvaisia ja kytköksissä, ihmiset keskenään, orgaaninen ja epäorgaaninen maailma. Olemme erottamattomasti yhteydessä toisiimme pienimmästä atomista koko universumiin. Kristinuskon julistama pelastus koskettaa koko luomakuntaa. Siksi meidän on murrettava hierarkkinen kirkko ja kristinuskko ja synnyttävä kokonaisvaltainen näkemys, joka sulkee koko luomakunnan syliinsä.

Reformaatio on jäänyt kesken. Reformaattorit Martti Luther ja kumppanit horjuttivat piispojen ja pappien valtaa, kasvattivat maallikoiden roolia mm. ottamalla messun kieleksi kansan oman kielen latinan sijaan. Meidän täytyy jatkaa eteenpäin heidän viitoittamallaan tiellä. Lutherin ajatus yleisestä pappeudesta on jäänyt pahasti kesken. Pappeus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä. Erityistä papiksi vihkimistä ei tarvita. Pappeus ei ole sääty, ei luokka, kuten se nimenomaan nyt on, epäraamatullisesti. Kirkossa on puhuttu jo ties kuinka kauan maallikoiden aktivoimisesta, heille tilan antamisesta. Sitä ei tule koskaan tapahtumaan, niin kauan kuin meillä on virkakirkko, niin kauan kun piispoja ja meitä pappeja ei tulla suistamaan jalustoiltaan. Me emme tule koskaan antamaan maallikoille valtaa. Heidän pitää ottaa se.

Kirkon mureneminen jatkuu, mutta se ei ole välttämättä pahaksi. Kirkon raunioilta voi nousta uusi elämä, uusi ei-hierarkkinen yhteisö, kuin Kristus kuolleista, täynnä henkeä ja voimaa, yhteisö, joka sulkee koko luomakunnan syliinsä. Kirkko voi löytää kadonneen identiteettinsä vain marginaalissa, köyhänä, vallattomana. Kirkko, uudenlaisena, ei-hierarkkisena yhteisönä, voi löytää todellisen identiteettinsä vapauttavan evankeliumin julistajana ja todeksi eläjänä.

Tässä seison, enkä muuta voi, Jumala minua auttakoon.

Helsingissä 2.12.2020

Kai Sadinmaa

2. Vastaukseni Helsingin tuomiokapitulille vanhurskauttamisopista

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkojärjestyksen 1 luvun 1 §:ssä todetaan:

"Kirkko pitää korkeimpana ohjeenaan sitä tunnustuskirjojen periaatetta, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan mukaan."

Jumalan sanan valossa arvioituna olen nimenomaan toiminut pappislupauksen ja omantuntoni mukaisesti. Jeesus sanoi, että sapatti on ihmistä varten, ei ihminen sapattia varten. Analogisesti voi sanoa, että oppi on ihmistä varten, ei ihminen oppia varten. Tilanne on vastaava kuin Lutherin aikana, jolloin katolisen kirkon kieli oli latina, niin messussa kuin Raamatussa. Kun Luther käänsi Raamatun saksaksi, on meidän käännettävä kristinuskon kuollut kieli nykyihmisen tajuttavaksi ja jotta sillä olisi tarttumapintaa aikamme polttaviin kysymyksiin. Tämä koskee myös vanhurskauttamisoppia. En ole kehottanut siitä luopumaan, vaan tulkitsemaan sen uudelleen.

Te vaaditte minua sitoutumaan oppiin, josta on kirkon sisällä ristiriitaisia näkemyksiä. Kummasta vanhurskauttamisopista puhutte? Tarkoitatteko suomalaista ekumeenista teologiaa viime vuosina dominoineen ns. Mannermaan koulukunnan tulkintaa uskossa läsnä olevasta Kristuksesta (unio cum Christo), reaalis-onttisesta partisipaatiosta Kristukseen vai aiemmin ja yleisemmin esitettyä forenssis-imputatiivista tulkintaa? On aika vaikea osoittaa kovin täsmällisesti sitä tunnustuksen luterilaista vanhurskauttamisoppia, jota meidän kirkon pappien pitäisi opettaa. Onko edes tunnustuskirjojen vanhurskauttamisoppi yhtenäinen, kun professori Tuomo Mannermaa iski kiilaa niiden sisälle Lutherin ja Melancthonin tulkintojen väliin?

Vaaditte myös sitoutumista tunnustuksen sanamuotoon. Tarkoitatteko suomenkielistä käännöstä vai saksankielistä tai latinankielistä versiota? Saksankielinen versio eroaa latinankielisestä niin paljon, että suomentamisessa on valittava jompikumpi. Melancthon kirjoitti molempia rinnakkain. Keisarille esiteltiin saksalainen, ja jatkokeskustelun pohjana oli teologisesti tarkempi latinalainen. Tutkimus ei ole yksimielinen ensisijaisuudesta. Molemmista on suomennoksia.

Vaatus sanamuotoon sitoutumisesta on outoa myös sen tähden, koska teologin ja papin tehtävä on tuoda aina uuteen tilanteeseen pyhien kirjoitusten alkuperäinen intentio, eikä tarttua niissä ilmaistuun sanamuotoon. Nimenomaan tästä on kysymys kritiikissäni vanhurskauttamisoppia vastaan. Se, kuten evankeliumi, on tulkittava aina uudelleen, uudessa ajassa ja paikassa.

Jumalaa ja uskoa ei oteta haltuun, niitä ei valloiteta. Me olemme koko ajan pyhällä paikalla missä tahansa kuljemmekin, missä olemmekin. Totuus ja merkitys eivät ole koskaan siinä mistä puhutaan. Ne ovat toisaalla. On katsottava sinne, mihin sanat eivät yllä, mihin ne viittaavat. Sana on sormi, joka osoittaa aurinkoa. Se itsessään ei ole valon lähde. Se osoittaa valon, tuo sen ilmeiseksi. Totuus ja merkitys ovat aina marginaalissa, varjoissa, kätköissä, pimennoissa, näkökentän reunamilla, sanojen ja lauseiden välissä, tyhjässä tilassa, takana, alla, ei koskaan keskiössä.

Kristillinen kieli ja sanat ovat aina metaforaa, kielikuvaa. Ne eivät ole eivätkä voi olla totuuslauseita. Siksi oppien ja tunnustusten omistaminen on harhaa. Kirkon dogmaatit ovat tehneet opista kultaisen patsaan, jota mustasukkaisena kumartavat ja vartioivat. Heidän oppinsa on ympyrä, josta ei saa otetta. Siinä ei ole säröä, johon ihminen voisi tarttua. Luther sanoo:

"Opin siis pitää olla kuin eheä, pyöreä kultakehä, jossa ei ole ainoatakaan halkeamaa; jos tulee pieninkin halkeama, kehä ei enää ole koskematon."
(Galatalaiskirjeen selitys, s. 586.)

Näin täydellisen aukottomaan systeemiin ei mahdu elämä, ihminen, ei edes kärpänen. Dogmaatit istuvat tunnustus-epäjumalansa vieressä paljastetut miekat käsissään kuin Jumalan kerubit paratiisin portilla ja iskevät armottomasti, jos joku yrittää päästä sisään ja saastuttaa pyhän opin.

Miten me voimme vaatia ihmisiä uskomaan vanhurskauttamisoppiin kun jopa kaikkein oppineimmilla teologeilla on vaikeuksia ymmärtää sitä? Käsite on niin outo, ettei sitä voi mitenkään tehdä enää ymmärrettäväksi. Ymmärryksen perinne on katkennut jo kauan sitten. Siitä huolimatta vanhurskauttamisoppi on kirkon kivijalka, pyhimmistä pyhin, luovuttamaton oppi, jonka varassa kirkko seisoo tai kaatuu.

Vanhurskauttamisopilla määritellään, miten syntinen ihminen pelastuu, tulee

Jumalan hyväksymäksi. Oppi edellyttää käsitystä ihmisen täysin turmeltuneesta luonteesta, augustinolaisesta perisyntisestä, jonka mukaan ihminen on syntymästä saakka syntinen ja siten pelastuksen ulkopuolella. Jumala ei voi katsoa meitä, koska olemme niin turmeltuneita. Sen vuoksi vaadittiin Jeesuksen uhri. Uhraamalla poikansa Jumala voi nyt katsoa meitä, ei suoraan, vaan poikansa uhrin läpi. Hänen verensä peittää syntimme. Siksi pelastumme. Ne jotka eivät anna vanhurskauttaa itseään ja usko Jumalan antamaan uhriin, eivät voi pelastua.

Vanhurskauttamisopin taustalla olevan, yksilön syyllisyyttä ja syntisyyttä korostavan kirkon kehitys alkoi kirkkoisä Augustinuksesta (v. 354-430). Hänen myötänsä synnistä tuli kristillisen kirkon teologian ydin. Kirkko alkoi kääntyä sisäänpäin. Yksilön synnistä kehittyi hiljalleen kirkon ydinasia, vaikka kristinuskon keskushenkilö Jeesus Nasaretilainen ei siitä ollut juurikaan kiinnostunut.

Luther oli syntikirkon kehityksen looginen tulema ja kehityksen väistämätön huippu. Tämä superahdistunut augustinolaismunkki ripittäytyi päivittäin jopa kuusi tuntia jonkin mieltänsä polttavan asian tähden. Jokainen synti oli löydettävä omasta mielestä, tuotava valoon, jotta voisi saada rauhan. Luther järkyttyi huomattavasti, kuinka huolellisen itsetutkiskelun ja puhdistuksen jälkeen hänen mieleensä saattoi yhtäkkiä tulla jokin menneisyyden synti. Ne eivät loppuneet koskaan. Ja vielä enemmän hän hämmentyi siitä, ettei kaikkia syntejä voi edes havaita itsestään. Luther käsitti, kuinka itsepetos oli helppoa. Ihminen kätkee syntinsä niin, ettei edes itse tiedä niistä mitään.

Luther vajosi epätoivoon. Hän tunsu kauhua. Hänen hermonsensa olivat kireällä kuin viulunkieli. Kuihtuneen lehden rapina sai hänet hypähtämään säikähdyksestä. Hän näki painajaisia, pelkäsi pimeää ja oli varma, että joutuisi helvettiin. Hän pohti lakkaamatta Paavalin Roomalaiskirjeen 1 luvun jaetta 17: *"Uskosta vanhurskas saa elää."* Luther mietti, miten Jumalan oikeudenmukaisuus ja kyseinen jae sopivat yhteen.

Lukemattomien valvottujen öiden jälkeen hän alkoi oivaltaa. Jumalan oikeudenmukaisuus ilmenee ihmisen vanhurskauttamisessa, yksin uskon kautta, ilman ihmisen omia tekoja tai ansioita. Lutherin oivallus oli järäsyttävä. Syntisyydessään piehtaröivan kirkon vuosituhantinen piina sai nyt vastauksen.

Lutherin oivalluksesta syntynyt vanhurskauttamisoppi oli vapauttavaa, mutta samalla se kavensi kohtalokkaalla tavalla evankeliumin yhteiskunnallisen ulottuvuuden. Vaikka Luther sai oivalluksen ja kehitti oppinsa Paavalin tekstistä, sillä ei ollut mitään tekemistä Paavalin ajatusten, saati Jeesuksen julistuksen kanssa.

Paavalille ja Jeesukselle vanhurskauttaminen ei ollut individualistista kuten Lutherilla. Vanhurskauttaminen yksin uskosta ei vastannut Paavalin kohdalla kysymykseen, kuinka ahdistunut kristitty löytää armollisen Jumalan. Ruotsalaisen teologin ja Uuden testamentin tutkijan Krister Stendahlin mukaan Paavalille vanhurskauttamisessa ei ollut kyse siitä, miten me pelastumme vaan juutalaisten ja pakanoiden välisestä suhteesta: kuinka pakanat eli ei-juutalaiset voivat liittyä samaan messiaaniseen yhteisöön juutalaisten kanssa. Vanhurskauttaminen tarkoitti näiden ryhmien vihollisuuksien sovittamista, erottavien väliseinien purkamista, samaan yhteisöön liittymistä.

Paavali liittyi Jeesuksen sosiaaliseen evankeliumiin, joka tarkoitti yhteisön eheyttämistä, yhteisöllisen oikeuden ja oikeudenmukaisuuden toteutumista. Yksilö pelastui osana yhteisöä, ei siitä irrallaan. Siinä on uusi luomus, uusi ihminen Kristuksessa, ei siinä, että yksilö muuttuisi sisäisesti jotenkin laadullisesti toiseksi.

Vanhurskauttamisoppi on hämärtänyt vanhurskauttamisen sosiaalisen ulottuvuuden. Suomen kielen sanassa vanhurskas tämä ulottuvuus on kadotettu kokonaan. "Van" tulee lujaa tai varmaa tarkoittavasta sanasta vaka. "Hurskas" taas tarkoittaa viisasta. Vanhurskas on siis kömpelö käänös ruotsin sanasta *rättvis*, oikealla tavalla viisas. Tämä tulee lähelle sanan alkuperäistä merkitystä, kreikan sanaa *dikaiosyne* sekä englannin sanaa *righteous*, jotka molemmat tarkoittavat oikeamielistä, oikeudenmukaisuutta. Vanhurskauttaminen puolestaan on englanniksi *justification*, oikeutus. Vanhurskauttamisen sijaan pitäisi siis puhua oikeamielistämisestä, asioiden paikoilleen asettamisesta.

Koko kirkollinen syntiapparaatti käänsi kristityn katseen itseensä, loputtomaan introspektioon, sen sijaan, että fokus olisi ihmisryhmiä erottavien väliseinien murtamisessa, vihollisuuksien voittamisessa, sovinnossa, oikeudenmukaisuudessa. Sekä Jeesuksella että Paavalilla usko ja teot olivat erottamattomassa yhteydessä toisiinsa, usko ja etiikka kulkivat käsi

kädessä. He vaativat kristityiltä jatkuvasti mitä suurinta eettisyyttä ja korkeinta moraalialia. Jumalan tunteminen ja oikeudenmukaisuus kuuluivat yhteen, kun puolestaan Augustinuksen ja Lutherin teologiassa ne irtosivat kohtalokkaalla tavalla toisistaan. Sen minkä kirkkoisä Augustinus aloitti, Luther ja reformaatio vahvistivat ja sinetöivät: etiikan ja uskon eron, evankeliumin kaventamisen yksilön sisäisyydeksi.

Augustinus ja Luther ovat vaikuttaneet merkittäväällä tavalla nykyiseen luonnon ja ihmisen jakavan individualismin kulttuuriseen hegemoniaan, niin kirkossa kuin yhteiskunnassa. Kun reformaatio aloitti sekä kirkollisista että maallisista auktoriteeteista vapautumisen, se aloitti samalla syvenevän individualisaation, joka on johtanut ihmisen ja luonnon eriytymiseen, vieraantumiseen.

Vanhurskauttamisoppi on mekanistisen maailmankuvan airut, materialismin ja ateismin, nykyisen ääri-individualistisen, yksilön itsekkyyttä korostavan kulttuurin äiti. Se oli sillä historiallisella janelalla, jossa irrotettiin toisistaan objektiivinen ja subjektiivinen, sisäinen ja ulkoinen, ruumis ja sielu. Se teki ihmisestä itsensä tarkkailijan, itsensä ulkopuolella eläjän. Vanhurskauttamisoppi on merkkipaalu siinä kehityksessä, joka vei Jumalalta tilan maailmasta, etäännytti hänet ihmisestä, luomakunnasta ja lopulta tappoi kokonaan.

Näin ei tarvitsisi olla. Uudessa testamentissa löytyy useampia "vanhurskauttamisoppeja", jotka eivät ole keskenään sukua. Vaikka Paavali käyttää samaa sanamuotoa kuin esimerkiksi Matteus, vuorisaarnan yhteydessä vanhurskaudesta puhuminen on vähintäänkin käänkösvirhe, jos nyt ei suora ja tahallinen väärennös. Autuaita eivät ole he, joilla on vanhurskauden nälkä ja jano, vaan ne, jotka janoavat oikeutta tai oikeudenmukaisuutta. Ketään ei vainota vanhurskauden, vaan oikeudenmukaisuuden tähden. Vuorisaarnassa kyse on yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta, tosin siihen sisältyy aimo annos hengellistä ulottuvuutta.

Oikeudenmukaisuus avautuu nykylukijalle huomattavasti helpommin kuin vanhurskauttaminen. Sitä ei kuitenkaan haluta, koska se asettaisi luterilaisen kirkon epämuokavaan asemaan. Kirkko joutuisi oikeasti pohtimaan yhteiskunnallisia kysymyksiä. Vanhurskauttaminen mahdollistaa kirkon eskapismien. Kaikista luterilaisista selittelyistä huolimatta Jeesuksen kehotus

rikkaalle jakamaan omaisuutensa ei ole retorinen keino, vaan aito kutsu toteuttaa yhteiskunnallista (ja hengellistä) oikeudenmukaisuutta.

Lienee mahdotonta tiivistää Paavalin ja Jeesuksen opetusta yhdeksi sanaksi ja samanlaiseksi viestiksi. Individualistiselle luterilaisuudelle sopii paremmin Paavalin opetus, vaikka sekin on tulkittu väärin. Evankeliumi on kirkolle kompastuskivi, ei vapauttava sanoma.

Tarvitaan paradigman muutos. Kirkon on luovuttava yksilökeskeisestä teologiasta. Evankeliumi ja pelastus koskettavat koko luomakuntaa. Kristinuskossa ei ole kyse individualistisesta, omaan napaan tuijottavasta hurskaudesta tai taivas-eskapismista, vaan koko luomakunnan kohtalonyhteyden syvästä ymmärtämisestä ja kristinuskon tämänpuoleisuuden korostamisesta. Se on radikaalia, sisään sulkevaa, yksilöiden ja yhteisöjen välillä tapahtuvaa vihollisuuksien voittamista, tinkimätöntä vastarintaan asettumista sortavia valtoja ja voimia vastaan, taistelua jakamattoman ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden ja luomakunnan eheyden puolesta.

Tässä seison, enkä muuta voi, Jumala minua auttakoon.

Helsingissä 2.12.2020

Kai Sadinmaa

TT Ilmari Karimies

KANTELU

1 (2)

27.7.2020

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

KANTELU PASTORI KAI SADINMAASTA

Suomen ev.lut. kirkon työntekijät ja toimijat facebook-ryhmässä on julkaistu äskettäin kuolleen pastori, TT Anssi Simojoen muistokirjoitus. Anssi Simojoki toimi mm. SLEYN lähettinä Keniassa ja sikäläisen pappisseminaarin opettajana. Myöhemmin hänet erotettiin Suomen ev.lut. kirkon pappisvirasta Lähetyshiippakunta-yhteyksiensä vuoksi. Yhtenä hänen merkittävimmistä elämäntöistään on luterilaisten tunnustuskirjojen kääntäminen swahiliksi.

Em. facebookryhmässä pastori Kai Sadinmaa kommentoi muistokirjoitusta seuraavasti (kuvakaappaus, josta ilmenee keskustelua enemmänkin kantelun liitteenä):

Enpä tiedä mikä meriitti on Tunnustuskirjojen kääntäminen swahiliksi. Augsburgin tunnustus on pelon ja vihan uskontoa, ulossulkevaa ja tuomitsevaa totuuden omistamista.

Pastori Sadinmaa nostaa Tunnustuskirjoista erityisesti esille Augsburgin tunnustuksen. Augsburgin tunnustusta pidetään yleisesti luterilaisen kirkon tunnustuskirjoista keskeisimpänä ja luonteeltaan ekumeenisimpana sekä sovittelevimpana. Useat Luterilaisen maailmanliiton jäsenkirkot käyttävät tunnustuskirjanaan vain sitä. Tunnustus pyrkii osoittamaan, että evankelisen liikkeen uudistukset ovat yhteensopivia katolisen opin kanssa. Siksi se on muodostanut pohjan monille ekumeeniselle dialogeille. Luterilaisten ja katolisten välisessä dialogissa on jo pitkään työskennelty sen eteen, että katolinen kirkko voisi hyväksyä Augsburgin tunnustuksen katolisena tunnustuksena. Tunnustus on muodostanut myös perustan luterilaisten ja reformoitujen kirkkojen väliselle lähentymiselle, jotka käyttävät sen ns. *variata*-versiota.

Pyydän Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulia tutkimaan

1. Rikkooko pastori Kai Sadinmaa virkavelvollisuuksiaan erityisesti papilta vaadittavan käytöksen suhteen (mm. käyttäytyminen kristillisesti) kommentoimalla em. tavalla äskettäin menehtyneen kollegan elämäntyötä ja muistokirjoitusta? Keskustelussa on läsnä Anssi Simojoen ystäviä, joita kommentit loukkaavat. Katson, ettei kommentointi myöskään edistä hyvää työyhteyttä seurakunnissa.
2. Rikkooko pastori Kai Sadinmaa pappislupaustaan, erityisesti velvollisuuttaan pysyä Jumalan pyhässä sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa sekä olla julkisesti julistamatta tai levittämättä sekä salaisesti edistämättä tai suosimatta sitä vastaan sotivia oppeja? Pastorin julkisesti esittämää käsitystä keskeisimmästä luterilaisesta tunnustuskirjasta pelon ja vihan uskontona voidaan tuskin pitää positiivisena arviona, joka ilmaisee hänen sitoutumistaan siihen.

TT Ilmari Karimies

KANTELU

2 (2)

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

27.7.2020

Helsingissä 27.7.2019

Ilmari Karimies
TT, pastori, teologian tuntiopettaja

LIITE Kuvakaappaus facebook-keskustelusta

 Suomen ev.lut.kirkon työntekijät ja toimijat

KOTIMAA24.FI

Muistokirjoitus: Anssi Simojoki ei hakenut riitoja, mutta hän joutui kirkkostaisteluun

  Antti Kruus ja 7 muuta 15 kommenttia

 Tykkää Kommentti

Näytä vielä 3 kommenttia

 Matti Hernesaho
RIP. Hieno ura joka osoittaa konkreettisesti millainen murros kirkossa 1900 luvun jälkimmäisellä puoliskolla ja 2000-luvun alussa tapahtui. Vaikka Anssi joutui kirkossa sivuraiteille, hän jatkoi uskollisena pappiskutsumuksessa ja sai merkittäviä asioita uskollisesti aikaiseksi. Swahilinkieliset tunnustuskirjat ovat uskomattoman hieno suoritus. Respect.

Tykkää · Vastaa · 16 t · Muokattu 4

↳ Näytä vielä 1 vastaus

 Markku Virta
Minä luotan afrikkalaisten kykyyn päättää itsenäisesti omien pappisvirkojensa kelpoisuuksista. Ei sitä tarvitse Suomessa setäillä muistokirjoitusten yhteydessä. Eiköhän Simojoki muisteta Afrikassa ihan muista ansioista.

Tykkää · Vastaa · 13 t

 Ville Talola
Et kuitenkaan luota siihen, että muut pohjoismaiset kirkot ovat tehneet oikean ratkaisun vihkiä kaikki lain edellytykset täyttävät avioliittoon. Näin se toimii.

Me voimme knoppailla täällä Pohjolassa akateemisilla teologiadebateillamme. Voit hetken m... Näytä lisää

Tykkää · Vastaa · 12 t

 Kai Sadinmaa
Enpä tiedä mikä meriitti on Tunnustuskirjojen kääntäminen swahiliksi. Augsburgin tunnustus on pelon ja vihan uskontoa, ulossulkevaa ja tuomitsevaa totuuden omistamista.

Kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista
28.08.2020

Vaikka ev.-lut kirkon asema murenee ja jäsenmäärä vähenee vuosi vuodelta, sen toiminnalla on vielä merkitystä yhteiskunnassa. Kun kirkon hierarkkinen johto tietoisesti syrjii seksuaalivähemmistöjä ja hiljaa jarruttaa tasa-arvon lisäämistä, se väistämättä heijastuu yhteiskunnalliseen keskusteluun kaikenlaisesta tasa-arvosta. Kirkko luo toiminnallaan yleisiä käytäntöjä ja muokkaa asenteita. Taistelu samansukupuolisten oikeudesta solmia avioliitto on merkitykseltään laajempi kuin mitä se ensisijassa koskee. Se, että kirkko rikkoo seksuaalivähemmistöjen kohdalla ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia on johdonmukainen seuraus kirkon keskeisimmästä opista eli vanhurskauttamisopista.

Luterilainen kirkko ja protestantismi syntyivät vanhurskauttamisopista käydyssä taistelussa. Siitä huolimatta harva ymmärtää opista enää mitään. Onko kuvaavampaa käsitettä ilmaisemaan kirkon hukassa oloa kuin vanhurskauttamisoppi? Kun kysyt kadulla ihmisiltä, mitä sanasta tulee mieleen, niin he katsovat sinua kuin mielisairaalasta karannutta potilasta. Vanhurskauttamisoppi on vieras jopa kaikkein oppineimmille teologeille. Käsite on niin outo, ettei sitä voi mitenkään tehdä enää ymmärrettäväksi. Se on täysin kuollut, eikä herää eloon millään tavalla, ei polvirukouksella, ei paastolla, ei manauksella, ei millään hengellisellä defibrillaattorilla. Ymmärryksen perinne on katkennut jo kauan sitten. Siitä huolimatta vanhurskauttamisoppi on kirkon kivijalka, pyhimmistä pyhin, luovuttamaton oppi, jonka varassa kirkko seisoo tai kaatuu.

Vanhurskauttamisopilla määritellään, miten syntinen ihminen pelastuu, tulee Jumalan hyväksymäksi. Oppi edellyttää käsitystä ihmisen täysin turmeltuneesta luonteesta, augustinolaisesta perisyntisestä, jonka mukaan ihminen on syntymästä saakka syntinen ja siten pelastuksen ulkopuolella. Jumala ei voi katsoa meitä, koska olemme niin turmeltuneita. Sen vuoksi vaadittiin Jeesuksen uhri. Uhraamalla poikansa Jumala voi nyt katsoa meitä, ei suoraan, vaan poikansa uhrin läpi. Hänen verensä peittää syntimme. Siksi pelastumme. Ne jotka eivät anna vanhurskauttaa itseään ja usko Jumalan antamaan uhriin, eivät voi pelastua.

Vanhurskauttamisopin taustalla olevan, yksilön syyllisyyttä ja syntisyyttä korostavan kirkon kehitys alkoi kirkkoisä Augustinuksesta (v. 354-430). Hänen myötänsä synnistä tuli kristillisen kirkon teologian ydin. Kirkko alkoi kääntyä sisäänpäin. Yksilön synnistä kehittyi hiljalleen kirkon ydinasia, vaikka kristinuskon keskushenkilö Jeesus Nasaretilainen ei siitä ollut juurikaan kiinnostunut.

Luther oli syntikirkon kehityksen looginen tulema ja kehityksen väistämätön huippu. Tämä superahdistunut augustinolaismunkki ripittäytyi päivittäin jopa kuusi tuntia jonkin mieltänsä polttavan asian tähden. Jokainen synty oli löydettävä omasta mielestä, tuotava valoon, jotta voisi saada rauhan. Luther järkyttyi huomattavasti, kuinka huolellisen itsetutkiskelun ja puhdistuksen jälkeen hänen mieleensä saattoi yhtäkkiä tulla jokin menneisyyden synty. Ne eivät loppuneet koskaan. Ja vielä enemmän hän hämmäntyi siitä, ettei kaikkia syntejä voi edes havaita itsestään. Luther käsitti, kuinka itsepetos oli helppoa. Ihminen kätkee syntinsä niin, ettei edes itse tiedä niistä mitään.

Luther vajosi epätoivoon. Hän tunsu kauhua. Hänen hermonsensa olivat kireällä kuin viulunkieli. Kuihtuneen lehden rapina sai hänet hypähtämään säikähdyksestä. Hän näki painajaisia, pelkäsi pimeää ja oli varma, että joutuisi helvettiin. Hän pohti lakkaamatta Paavalin Roomalaiskirjeen 1

luvun jaetta 17: "Uskosta vanhurskas saa elää." Luther mietti, miten Jumalan oikeudenmukaisuus ja kyseinen jae sopivat yhteen.

Lukemattomien valvottujen öiden jälkeen hän alkoi oivaltaa. Jumalan oikeudenmukaisuus ilmenee ihmisen vanhurskauttamisessa, yksin uskon kautta, ilman ihmisen omia tekoja tai ansioita. Lutherin oivallus oli järjestyttävä. Syntisyydessään piehtaroivan kirkon vuosituhantinen piina sai nyt vastauksen.

Lutherin oivalluksesta syntynyt vanhurskauttamisoppi oli vapauttavaa, mutta samalla se kavensi kohtalokkaalla tavalla evankeliumin yhteiskunnallisen ulottuvuuden pelkäksi yksilön sisäisyydeksi. Vaikka Luther sai oivalluksen ja kehitti oppinsa Paavalin tekstistä, sillä ei ollut mitään tekemistä Paavalin ajatusten, saati Jeesuksen julistuksen kanssa.

Paavalille ja Jeesukselle vanhurskauttaminen ei ollut individualistista kuten Lutherilla. Vanhurskauttaminen yksin uskosta ei vastannut Paavalin kohdalla kysymykseen, kuinka ahdistunut kristitty löytää armollisen Jumalan. Kyse ei ole siitä, miten me pelastumme vaan ainoastaan juutalaisten ja pakanoiden välisestä suhteesta: kuinka pakanat eli ei-juutalaiset voivat liittyä samaan messiaaniseen yhteisöön juutalaisten kanssa. Vanhurskauttaminen tarkoitti näiden ryhmien vihollisuuksien sovittamista, erottavien väliseinien purkamista, samaan yhteisöön liittymistä.

Paavali liittyi Jeesuksen sosiaaliseen evankeliumiin, joka tarkoitti yhteisön eheyttämistä, yhteisöllisen oikeuden ja oikeudenmukaisuuden toteutumista. Yksilö pelastui osana yhteisöä, ei siitä irrallaan. Siinä on uusi luomus, uusi ihminen Kristuksessa, ei siinä, että yksilö muuttuisi sisäisesti jotenkin laadullisesti toiseksi.

Vanhurskauttamisoppi on hämärtänyt vanhurskauttamisen sosiaalisen ulottuvuuden. Suomen kielen sanassa vanhurskas tämä ulottuvuus on kadotettu kokonaan. "Van" tulee lujaa tai varmaa tarkoittavasta sanasta vaka. "Hurskas" taas tarkoittaa viisasta. Vanhurskas on siis kömpelö käännös ruotsin sanasta rättvis, oikealla tavalla viisas. Tämä tulee lähelle sanan alkuperäistä merkitystä, kreikan sanaa dikaiosyne sekä englannin sanaa righteous, jotka molemmat tarkoittavat oikeamielistä, oikeudenmukaisuutta. Vanhurskauttaminen puolestaan on englanniksi justification, oikeutus. Vanhurskauttamisen sijaan pitäisi siis puhua oikeamielistämisestä, asioiden paikoilleen asettamisesta.

Koko kirkollinen syntiapparaatti käänsi kristityn katseen itseensä, loputtomaan introspektioon, sen sijaan, että fokus olisi ihmisryhmiä erottavien väliseinien murtamisessa, vihollisuuksien voittamisessa, sovinnossa, oikeudenmukaisuudessa. Sekä Jeesuksella että Paavalilla usko ja teot olivat erottamattomassa yhteydessä toisiinsa. Usko ja etiikka kulkivat käsi kädessä. He vaativat kristityiltä jatkuvasti mitä suurinta eettisyyttä ja korkeinta moraalialia. Jumalan tunteminen ja oikeudenmukaisuus kuuluivat yhteen, kun puolestaan Augustinuksen ja Lutherin teologiassa ne irtosivat kohtalokkaalla tavalla toisistaan. Sen minkä kirkkoisä Augustinus aloitti, Luther ja reformaatio vahvistivat ja sinetöivät: etiikan ja uskon eron, evankeliumin kaventamisen pelkäksi yksilön sisäisyydeksi. Filosofian ja poliittisen tieteen professori Michael Allen Gillespie toteaa:

“Luther ei ollut kumouksellinen. Lutherin tavoitteet olivat tuonpuoleisia. Hän tähtäsi pelastukseen, ei elämän parantamiseen maailmassa. Uskonnolliset tarkoitukset ylittivät Lutherilla kaikki poliittiset ja moraaliset tarkoitukset.” (The Theological origins of modernity, s. 124.)

Augustinus ja Luther ovat vaikuttaneet merkittäväällä tavalla nykyiseen luonnon ja ihmisen jakavan individualismin kulttuuriseen hegemoniaan, niin kirkossa kuin yhteiskunnassa. Kun reformaatio aloitti sekä kirkollisista että maallisista auktoriteeteista vapautumisen, se aloitti samalla syvenevän individualisaation, joka on johtanut ihmisen ja luonnon eriytymiseen, vieraantumiseen.

Vanhurskauttamisoppi on mekanistisen maailmankuvan airut, materialismin ja ateismin, nykyisen ääri-individualistisen, yksilön itsekkyyttä korostavan kulttuurin äiti. Se oli sillä historiallisella janelalla, jossa irrotettiin toisistaan objektiivinen ja subjektiivinen, sisäinen ja ulkoinen, ruumis ja sielu. Se teki ihmisestä itsensä tarkkailijan, itsensä ulkopuolella eläjän. Vanhurskauttamisoppi on merkkipaalu siinä kehityksessä, joka vei Jumalalta tilan maailmasta, etäännytti hänet ihmisestä, luomakunnasta ja lopulta tappoi kokonaan.

Näin ei tarvitsisi olla. Uudessa testamentissa löytyy useampia ”vanhurskauttamisoppeja”. Vaikka Paavali käyttää samaa sanamuotoa kuin esimerkiksi Matteus, vuorisaarnan yhteydessä vanhurskaudesta puhuminen on vähintäänkin käännösvirhe, jos nyt ei suora ja tahallinen väärennös. Autuaita eivät ole he, joilla on vanhurskauden nälkä ja jano, vaan ne, jotka janoavat oikeutta tai oikeudenmukaisuutta. Ketään ei vainota vanhurskauden, vaan oikeudenmukaisuuden tähden. Vuorisaarnassa kyse on yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta, tosin siihen sisältyy aimo annos hengellistä ulottuvuutta.

Oikeudenmukaisuus avautuu nykylukijalle huomattavasti helpommin kuin vanhurskauttaminen. Sitä ei kuitenkaan haluta, koska se asettaisi luterilaisen kirkon epämukavaan asemaan. Kirkko joutuisi oikeasti pohtimaan yhteiskunnallisia kysymyksiä. Vanhurskauttaminen on alibi kirkon välinpitämättömyydelle. Kaikista luterilaisista selittelyistä huolimatta Jeesuksen kehoitus rikkaalle jakamaan omaisuutensa ei ole retorinen keino, vaan aito kutsu toteuttaa yhteiskunnallista (ja hengellistä) oikeudenmukaisuutta.

Vuorisaarnan retoriikassaan Jeesus kääntää juutalaisen lain pääläelleen tyhjentäen sen perin pohjin. Saarnan loppua kohden alkaa hahmottua Jeesuksen näkemys ihmisen velvoittavasta ja vaikeasta tehtävästä maailmassa, ja lopussa hän tuo sen esiin täysin suoraan: ”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te samoin heille. Siinä on laki ja profeetat.” Tämä laki, sekä rakkauden kaksoiskäsky, ovat vaatavuudessaan Jeesuksen opetuksen luovuttamaton ydin, jonka yli luterilainen vanhurskauttamisoppi luo tunkkaisen ja sumentavan varjonsa.

Lienee mahdotonta tiivistää Paavalin ja Jeesuksen opetusta yhdeksi sanaksi ja samanlaiseksi viestiksi. Individualistiselle luterilaisuudelle sopii paremmin Paavalin opetus, vaikka sekin on tulkittu väärin. Evankeliumi on kirkolle kompastuskivi, ei vapauttava sanoma.

Kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista ja yksilökeskeisestä teologiasta. Evankeliumi ja pelastus koskettavat koko luomakuntaa. Kristinuskossa ei ole kyse individualistisesta, omaan napaan tuijottavasta hurskaudesta tai taivas-eskapismista, vaan koko luomakunnan kohtalonyhteyden syvästä ymmärtämisestä ja kristinuskon tämänpuoleisuuden korostamisesta. Se on radikaalia, sisään sulkevaa, yksilöiden ja yhteisöjen välillä tapahtuvaa vihollisuuksien

voittamista, tinkimätöntä vastarintaan asettumista sortavia valtoja ja voimia vastaan, taistelua jakamattoman ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden ja luomakunnan eheyden puolesta.

Árpád Kovács, pappi, Oulu

Mirjami Rautio, opettaja, Oulu

Kai Sadinmaa, pappi, Helsinki

Juha Valppu, pappi, Oulu

Vetoamus

Kehotamme kaikkien hiippakuntien ja koko Suomen kirkon jäseniä ja työntekijöitä sanoutumaan irti piispojen Kristuksen jakamattoman rakkauden halventamisesta.

Ehdotamme, että me, koko Suomen ev.-lut. kirkon seurakuntien jäsenet ja työntekijät lakkaamme pitämästä piispoja hengellisinä paimeninamme, kunnes he tekevät parannuksen. Parannuksenteon näkyvä muoto olisi yksimielinen päätös samaa sukupuolta olevien parien vihkimisestä todellisessa Jumalan kaikenkattavan rakkauden hengessä.

Aito katumus edellyttäisi myös julkista anteeksipyyntöä tasa-arvoisen avioliiton hyväksymisen jarruttamisesta. Ei enää syrjintää! Sukupuoli- ja muut vähemmistöt ovat edelleen heikommassa asemassa yhteiskunnassa heteronormien mukaan elävään valtaväestöön nähden. Kirkko joko asettuu sorrettujen puolelle tai se lakkaa olemasta Kristuksen kirkko.

Joka heikkoa sortaa, herjaa hänen Luojaansa, joka Luojaa kunnioittaa, armahtaa köyhää. (Sananl. 14:31)

Kirkonpuhdistus / Vapautuksen messun saarna Viikin kirkossa 5.10. 2020

Ymmärrän erittäin hyvin, jos Arpad Kovacsilta ja minulta viedään pappisoikeudet, koska me irtisanouduttiin piispoista, vaikkakin me sidottiin se itse asiaan eli tasa-arvoiseen avioliittoon. Ymmärrän senkin että he halusivat ohittaa tämän sidoksen, koska irtisanoutuminen piispoista on raju ele. Tässä vetoomuksemme muistin virkistämiseksi:

Kehotamme kaikkien hiippakuntien ja koko Suomen kirkon jäseniä ja työntekijöitä sanoutumaan irti piispojen Kristuksen jakamattoman rakkauden halventamisesta. Ehdotamme, että me, koko Suomen ev.-lut. kirkon seurakuntien jäsenet ja työntekijät lakkaamme pitämästä piispoja hengellisinä paimeninamme, kunnes he tekevät parannuksen. Parannuksenteon näkyvä muoto olisi yksimielinen päätös samaa sukupuolta olevien pariin vihkimisestä todellisessa Jumalan kaiken kattavan rakkauden hengessä. Aito katumus edellyttäisi myös julkista anteeksipyyntöä tasa-arvoisen avioliiton hyväksymisen jarruttamisesta. Ei enää syrjintää! Sukupuoli- ja muut vähemmistöt ovat edelleen heikommassa asemassa yhteiskunnassa heteronormien mukaan elävään valtaväestöön nähden. Kirkko joko asettuu sorrettujen puolelle, tai se lakkaa olemasta Kristuksen kirkko.

Joka heikkoa sortaa, herjaa hänen Luojaansa, joka Luojaa kunnioittaa, armahtaa köyhää. (Sananl. 14:31)

Piispuudessa tiivistyy kirkon luovuttamaton ydin, se, jonka varaan koko instituutio rakentuu. Pappi voi kyllä pilkata Jumalaa, sortua harhaoppiin, mutta auta armias, jos hän irtisanoutuu piispoista. Sitä syntiä ei anneta anteeksi. Ymmärrän erottamisen hyvin kirkon nykyisen rakenteen perusteella.

Me Arpadin kanssa tehtiin anteeksiantamaton synti, koska me rikottiin se lojaalisuuden lupaus, joka pappisvihkimyksessä annetaan. Ei sitä anneta kirkolle, ei Jumalalle tai Jeesukselle, vaan nimenomaan piispainstituutiolle. Me rikottiin valtajärjestelmää, ei kirkkoa vastaan.

Ei siis ole ihme, että kirkko suojelee väärin tekeviä johtajiaan, katolinen kirkko pedofiilipappejaan ja meidän kirkko rötöksiä tehnyttä piispaa. Ei ihme, että viestintuojat kirkossa ammutaan, ne, jotka paljastavat piispojen vääryksiä. Ei ihme, että piispat ovat lähteneet niin suurella voimalla ja uhkauksilla Arpadia ja minua vastaan ja voivat jopa erottaa meidät pappudesta.

Kirkossa tärkeintä on ylläpitää ja säilyttää tämä valtajärjestelmä, menneisyyden reliikki, rankaiseva, autoritaarinen, hierarkioita ja eriarvoisuutta ylläpitävä piispuus, joka ei ole tätä päivää. Piispuus on kärsinyt valtavan arvonalennuksen. Ei ihme, sillä onko toista todellisuudesta niin vieraantunutta instituutiota kuin piispuus. Piispat seisovat peräkylän asemalla ja pohtivat pitäisikö astua junaan, vaikka viimeinen juna meni jo vuosikautia sitten eikä raiteitakaan ole enää olemassa.

Se, että piispat lähtivät Arpadia ja minua vastaan voimalla ja uhkaamalla sanktioilla, osoittaa piispainstituution heikkouden. Toisaalta heillä ei ollut vaihtoehtoja. Heidän oli pakko toimia, yrittääkseen pelastaa jo periaatteessa murtuneen piispuuden. Heillä ei ole enää kuin huonoja vaihtoehtoja. Jos he eivät rankaise meitä, he menettävät kasvonsa ja osoittavat heikkoutensa. Jos he rankaisevat, he menettävät jo pahasti rapautunutta arvoaltaansa. Seuraukset ovat väistämättömät: piispainstituutio ja kirkon nykyinen rakenne murenee. Se on välttämätöntä, koska

kirkon rakenteet ovat aikansa eläneet. Hajoaminen ei ole pahaksi, vaan päinvastoin se on mahdollisuus. Kirkko, uudenaikaisena, ei-hierarkkisen yhteisönä, voi löytää todellisen identiteettinsä vapauttavan evankeliumin julistajana ja todeksi eläjänä.

Piispajohtoinen kirkko ei ole se kirkko, jonka Jeesuksen seuraajat muodostivat Mestarin kuoleman ja ylösnousemuksen jälkeen. Ei ensimmäisillä kristityillä ollut pappeja ja piispoja siinä mielessä kuin nykyään. Varsinainen piispuus alkoi syntyä vasta toisella vuosisadalla ja vahvistui merkittävästi 300-luvulla keisari Konstantinuksen aikana, kun kirkosta tuli Rooman valtionuskonto. Se kirkko mitä piispat edustavat, syntyi siis keisari Konstantinuksen vaikutuksesta. Piispat eivät edusta aitoa ja alkuperäistä kirkkoa vaan roomalaista, autoritaarishierarkkista valtajärjestelmää. Aito kirkko ei ole valtajärjestelmä, vaan se on muistamisen yhteisö, jossa pidetään elävänä Jeesuksen Kristuksen tarinaa.

Kirkon petos sinetöitiin 300-luvulla, kun keisari Konstantinus teki kristinuskosta Rooman valtionuskonnon. Valtakunta oli hajallaan, joten keisari tarvitsi kirkkoa Rooman mahdin ja yhtenäisyyden palauttamiseksi. Kirkko oli ennen 300-lukua hajanainen, heterogeeninen, ei-keskitetty joukko eri ryhmittymiä. Konstantinus tajusi, että kristinusko olisi käyttökelpoinen valtakunnan yhdistämiseksi, koska niin Rooman läntiset kuin itäisetkin osat olivat sen vaikutuspiirissä.

Konstantinuksen myötä puhtasoppisuutta vaativa valtakirkko alkoi syntyä. Petos on suunnaton. Risti muuttui mieheksi. Konstantinus kaappasi evankeliumin vallan panttivangiksi. Hän onnistui alistamaan kirkon verettömästi, houkuttelemalla ja lupaamalla etuoikeuksia, kun häntä edeltäneet keisarit olivat turhaan yrittäneet samaa satoja vuosia voimalla ja väkivallalla. Kolmesataa vuotta aiemmin Nasaretin Jeesus oli voittanut Saatanan kiusaukset maallisesta vallasta. Nyt hänen nimiinsä rakennettu kirkko antautui. Alkoi kirkon ja valtion pitkä ja epäpyhä liitto. Syntyi valtaa kumartava kirkko. Kirkon oppi rakentui vallan välineeksi maallisen valtarakenteen sisällä ja sitä tukemaan. Kristinuskon alkuperäinen sanoma kääntyi vastakohtakseen. Köyhien ja heikkojen kirkosta tuli vahvojen kirkko. Kodeissa, takahuoneissa, kujilla ja sivukaduilla, salassa ja peläten kokoontuneet vallanpitäjien vainoamat Nasaretilaisen seuraajat joutuivat äkkiä parrasvaloihin, muuttuivat kunnan kansalaisiksi. Alkoi mahtavien kirkkojen rakentamisen aika, kirkkoinstituution kunniantoman kunnian päivät. Hökkelit muuttuivat katedraaleiksi. Kirkko sairastui valtaan unohtaen, että sen valta on vallattomuudessa. Vainotusta kirkosta tuli vainoaja, joka alkoi murskata toisinaijattelihoita, niitä kristillisyyden muotoja, jotka eivät tukeneet keisarin valtaa. Määriteltiin yksi oikea oppi ja muut olivat harhaoppisia.

Nykyinen kirkkomme on siis pitkälle roomalainen luomus. Hiippakunta oli alunperin roomalainen hallintoyksikkö ja piispa kuin sen korkea virkamies, praetorian prefekti. Nikean uskontunnustus laadittiin myötäillen keisari Konstantinuksen poliittisia tavoitteita. Kun Nikean uskontunnustuksessa sanotaan, että Jeesus Kristus on Jumala, niin tavallinen Konstantinuksen ajan roomalainen ajatteli sen itsestään selvästi tarkoittavan myös keisari Konstantinusta. Kun tunnustuksessa puhutaan Jeesuksesta Jumalan poikana, niin kaikki ymmärsivät sen tarkoittavan myös keisaria, auringonjumala Sol Invictuksen poikaa. Jeesuksen tavoin myös keisarit olivat olleet mukana luomakunnan synnyssä.

Konstantinus lupasi hänen valtaansa myötäilevälle papistolle käyttää valtion voimaa vaiantaakseen kirkon sisäiset hajottavat äänet. Nikean uskontunnustus oli ja on symboli keisarin miekalla

pakotetulle yhtenäiselle kirkolle. Ilman miekkaa yhtä uskontunnustusta ja yhtä suurta valtakirkkoa ei olisi koskaan syntynyt. Kirkolliset osapuolet olivat liian kaukana toisistaan. Moninaisuus ja heterogeenisuus olisivat jatkuneet luonnollisella tavalla.

Seurakunnat muuttuivat roomalaisen mallin mukaisiksi yhdistyksiksi, joissa me yhä edelleen toistamme ja pidämme yllä Konstantinuksen propagandaa, valtaa palvelevan kirkon oppia jokaisessa jumalanpalveluksessa, kirkollisessa toimituksessa, kasteessa, hautajaisessa, avioliittoon vihkimisessä, rippikouluissa, koulujen uskontotunneilla, aamunavauksissa, vanhainkodin hartauksissa, puhumattakaan valtiopäiväjumalanpalveluksesta tai sotilaspappien toiminnasta.

Kirkollisia juhlapäiviäkin vietämme Konstantinuksen määrittelemänä, aurinkoon liittyvinä ajankohtina. Pääsiäistä vietämme Voittamattoman auringon päivänä sunnuntaina ja joulua, Kristuksen syntymäpäivää päivänä, jolloin aurinko on kauimpana maasta. Nykyinen piispuus ja pappeus ovat tämän roomalaisen valtajärjestelmän sinettejä ja lukkoja.

Nykyisen valta- ja valtionkirkkoinstituution perusta ei siis ole risti ja Jeesuksen tyhjä kalliohauta vaan Konstantinuksen miekka ja hautausoleumi. Hänen hautansa paikalle rakennettiin konkreettisesti, seuraavan keisarin toimesta, apostoleille omistettu kirkko.

Nykyistä piispuutta ja pappeutta ei voida perustella Uudella testamentilla. Jeesus muodosti yhteisön, josta muodostui alkukirkko, mutta hän ei perustanut pappeutta vaan kutsui ihmisiä seuraamaan häntä. Kahtatoista lähintä seuraajaansa hän kutsui apostoleiksi, jotka kristinuskon alkuajoina muodostivat kirkon. Apostoli tarkoittaa lähetettyä. Kun Jeesus välitti seuraajilleen auktoriteettinsa, hän ei antanut niitä papeille vaan koko kirkolle.

Yksikään apostoleista ei nimittänyt seuraajiaan, ei kättenpäällepanemisen kautta tai muutenkaan. Nykyinen papin virka ei siis perustu Jeesukseen eikä apostoleihin. Papin virkaa ei voi perustella apostolisella suksessiolla eli seuraannolla, joka palautuisi aina opetuslapsiin ja Jeesukseen saakka. Ketju menee poikki heti alussa, tai itse asiassa sitä ei ole koskaan ollutkaan.

Kaksitoista opetuslasta olivat alkuperäisiä todistajia. Alkuperäisyydessä ei voi olla seuraajia. Heidän todistajuuttaan ei voinut välittää eteenpäin. He olivat eläneet yhdessä Jeesuksen kanssa, nähneet hänet, puhuneet hänen kanssaan, kuunnelleet häntä. Tätä ei voi toistaa. He olivat ensimmäisiä evankeliumin istuttajia ja sen levittämisen alkuunpanijoita. Heidän jälkeensä tulevat saattoivat vain jatkaa sitä kylvämistä, jonka apostolit aloittivat.

Apostolit eivät siis olleet piispoja tai pappeja tai muutakaan kirkon virkakuntaa. Nykyisen pappeuden sijoittaminen alkukirkkoon on anakronismi. Pappeuden perustelu ja pönkittäminen apostolisella jatkumolla alkoi toisella vuosisadalla jatkuen näihin päiviin asti, kun piispat kättenpäällepanemisen kautta vihkivät pappeja, väittäen edelleen virheellisesti pappeuden periytyvän suoraan Jeesukselta ja alkuperäisiltä apostoleilta.

Sen sijaan ajatus kaikkien kristittyjen yleisestä pappeudesta erillisen pappeuden sijaan voidaan johtaa Jeesuksesta ja apostoleista. Muodostuvan kirkon itseymmärrykseen kuului, että kristityt kokivat olevansa valittuja ihmisiä, Jumalan pelastuksen julistajia. Sen vuoksi he olivat pyhitettyjä, erotettuja, pyhäksi papistoksi, pyhään tehtävään. Auktoriteetti annettiin orgaaniselle yhteisölle, ei erityiselle pappissäädylle, jossa auktoriteetti asuisi olemuksellisesti. Erityinen pappeus tulee

ajatella vain siten, että pappi on yhteisönsä valitsema, jonka auktoriteetti on Jeesuksen yhteisölle antamassa auktoriteetissa. Papin virka ei ole kulkenut omaa itsenäistä linjaansa Kristuksesta ja apostoleista tähän päivään saakka, sillä Jeesus ei tehnyt eroa papiston ja maallikon välille.

Kirkon autoritaarishierarkkisen valtajärjestelmän purkaminen on tärkeää myös sen vuoksi, että instituution rakenteet ja muoto määrittävät uskon sisältöä. Ne luovat mallia miten uskotaan. Muoto on metafora, kielikuva, joka ohjaa meitä uskossamme. Kirkollinen valtajärjestelmä ylläpitää autoritaarista ja hierarkkista uskoa, luo ja ylläpitää arvojärjestyksiä, eriarvoistavia rajoja, mahdollistaa asioiden, ihmisten, ilmiöiden lokeroimisen. Hierarkkinen kirkko siunaa kaikki muutkin tuhoisat yhteiskunnalliset hierarkiat. Ne pitää riisua, kuten teki myös Mestarimme, kun hän mursi yhteiskunnan sortavia ja eriarvoistavia rakenteita, kun hän pelasti syntisiä eli yhteisöstä ulossuljettuja, antoi heille täyden ihmisarvon ja sulki heidät takaisin yhteisön jäseniksi. Kirkko isona instituutiona voisi antaa mallia muille miten yhteisöjä rakennetaan ei -hierarkkisesti.

Kirkko autoritaarishierarkkisenä uskomusjärjestelmänä on tuottanut kirkko-instituution, joka on kääntynyt alkuperäisen olemuksensa vastakohtaksi. Se on langennut valtaan, tukenut tuhoisia ideologioita ja hegemonisia valtarakenteita. Se on alistanut kristinuskon vallan ja voiman käsikassaraksi, hegemoniaan ja miehisen ylivallan välineeksi. Kristinuskolla, on perusteltu kolonialismia, imperialismia, orjuutta, luonnon ja eläinten riistoa. Teologi Dorothee Söllen mukaan autoritaarisen uskonnon kuva Jumalasta hallitsijana oli natsismin ja holokaustin mahdollistavan tottelevaisuuden ja alistumisen takana. Saksalaisten kristittyjen oli helppo liittyä Hitlerin kansallissosialistiseen kirkkoon, siihen kuuluvien Jumalan hallintavalta- ja herruuskäsitteiden vuoksi.

Autoritaarishierarkkisen kirkon Jumala on patriarkaalinen, teistinen kuningas ja maailma hänen hallinta-alueensa, jossa hän käy joskus tekemässä intervention, piipahtamassa, puuttumassa silloin tällöin peliin. Muuten hän on enemmän tai vähemmän välinpitämätön maailman menosta ja ihmisten kohtaloista. Hän on kuin uralleen omistautunut perheenisä, joka viettää suurimman osan ajastaan jossain muualla kuin kotona perheen parissa. Hän loi maailman, jätti sen oman onnensa nojaan ja vain satunnaisesti kunnioittaa luomakuntaansa viettämällä "laatu-aikaa" lastensa kanssa. Ei ole mikään ihme, että usko Jumalaan on hiipunut. Kuka tällaiseen Jumalaan haluaa tai voi uskoa? Tässä kohtalokkaassa tilanteessa meidän on mentävä ytimeen, kristinuskon peruskuviin, jotka ovat vaikuttaneet ratkaisevalla tavalla ihmisten käsityksiin ja käyttäytymiseen.

Perinteinen kuvasto ei uppoa tämän ajan ihmiseen. Jos haluamme kristinuskon toimivan maailman pelastamiseksi, meidän on luotava ajatusmalleja ja kuvia Jumalasta ja maailmasta, jotka ylläpitävät tunnetta vastavuoroisuudesta ja keskinäisestä riippuvuudesta.

Todellisuus on yksi ja jakamaton. Mikään ei ole olemassa yksin itsessään, vaan me olemme keskinäisesti riippuvaisia ja kytköksissä, ihmiset keskenään, orgaaninen ja epäorgaaninen maailma, eläimet, kasvit, kivet. Olemme erottamattomasti yhteydessä toisiimme pienimmästä atomista koko universumiin. Kristinuskon julistama pelastus koskettaa koko luomakuntaa. Siksi meidän on murrettava hierarkkinen kirkko ja kristinuskko ja synnyttävä kokonaisvaltainen näkemys, joka sulkee koko luomakunnan syliinsä.

Kirkon uudistukset, kaikki mitä on tehty ja mitä tehdään, kaikki hankkeet jäsenten houkuttelemiseksi eivät tule onnistumaan, jos emme pureudu ytimeen, kirkon rakenteisiin, purkamalla tätä autoritaarishierarkkista rakennelmaa, jos jätämme pappeuden koskemattomaksi.

Reformaatio on jäänyt kesken. Reformaattorit työnsivät piispoja ja pappeja jalustoiltaan, kasvattivat maallikoiden roolia mm. ottamalla messun kieleksi kansan oman kielen latinan sijaan. Nyt täytyy jatkaa eteenpäin heidän viitoittamallaan tiellä. Lutherin ajatus yleisestä pappeudesta on jäänyt pahasti kesken. Pappeus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä. Erityistä papiksi vihkimistä ei tarvita. Pappeus ei ole sääty, ei luokka.

Kirkossa on puhuttu jo ties kuinka kauan maallikoiden aktivoimisesta, heille tilan antamisesta. Sitä ei tule koskaan tapahtumaan, niin kauan kuin meillä on virkakirkko, niin kauan kun piispoja ja meitä pappeja ei tulla suistamaan jalustoiltaan. Me emme tule koskaan antamaan maallikoille valtaa. Heidän pitää ottaa se. Heidän pitää vapauttaa kirkko siitä vankeudesta johon Rooman imperiumi sen kahlitsi 1700 vuotta sitten. Papit eivät tule sitä tekemään vaan ainoastaan maallikot. Hyvät ihmiset! Tehkää vallankumous! Kokoontukaa yhteen ja jakakaa ehtoollista kodeissanne. Älkää erotko kirkosta, vaan murtakaa pappisvalta. Ottakaa valta pois meiltä papeilta. Tämä roomalainen, antiikkinen rakennus on tiensä päässä, ja nämä museonhoitajat, piispat ja me papit joudamme muihin hommiin. Kirkon raunioilta voi nousta uusi elämä, uusi ei-hierarkkinen yhteisö, kuin Jeesus kuolleista, täynnä henkeä ja voimaa, yhteisö, joka sulkee koko luomakunnan syliinsä. Kirkko voi löytää kadonneen identiteettinsä vain marginaalissa, köyhänä ja vallattomana.

20.01.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 43 Istunnon päätös

Tuomiorovasti Marja Heltelä päätti istunnon kello 13.44.

Kokouksen puolesta

Nina Rajamäki
sihteeri

Pöytäkirjantarkastus

Kokouksen pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun ja tehtyjen päätösten mukaiseksi.

Reijo Liimatainen
pöytäkirjantarkastaja

Allekirjoitukset on tehty Domus-asianhallintajärjestelmään.

Oikaisuvaatimusohje/ – kirkollisasiat

Oikaisu-vaatimusoikeus	<p>Tuomiokapitulin päätökseen tyytymätön saa tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen tuomiokapitulille.</p> <p>Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).</p>
Oikaisuvaatimuksen sviranomainen	<p>Oikaisuvaatimusviranomaisen ja yhteystiedot:</p> <p>Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli</p> <p>Käyntiosoite: Bulevardi 16 B, 5. krs Postiosoite: Bulevardi 16.B, 5. krs, 00120 HELSINKI Sähköposti: helsinki.tuomiokapituli@evl.fi</p>
Oikaisuvaatimuksen saika ja sen alkaminen	<p>Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa tuomiokapitulin päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.</p> <p>Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Sähköisen tiedoksiannon osalta asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.</p>
Oikaisuvaatimuksen sisältö	<p>Oikaisuvaatimuskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen</p> <p>Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi</p> <ul style="list-style-type: none">- oikaisuvaatimuksen tekijän nimi- postiosoite ja mahdollinen sähköpostiosoite, johon asian käsittelyä koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle voidaan toimittaa- tiedot oikaisuvaatimuksen kohteena olevasta päätöksestä- millaista oikaisua päätökseen vaaditaan ja- millä perusteilla oikaisua päätökseen vaaditaan.
Oikaisuvaatimuksen toimittaminen oikaisuvaatimusviranomaiselle	<p>Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusajan kuluessa Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulille. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä tai joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa oikaisuvaatimusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla valituskirjelmän voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
Lisätietoja	
Tiedoksianto asianosaiselle	<p>Lähetetty asianosaiselle sähköpostitse 20.1.2021.</p>